

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM

2018–2021

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Aneta Matzenauerová

**Propojenost hospodářského vývoje Saúdské Arábie na
ropný průmysl**

Praha 2021

Vedoucí bakalářské práce: doc. Ing. Ilona Švihlíková, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR FULL-TIME STUDIES

2018–2021

BACHELOR THESIS

Aneta Matzenauerová

**The Interconnectedness between Economic Development
with Oil Industry in Saudi Arabia**

Prague 2021

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

doc. Ing. Ilona Švihlíková, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 23.2.2021

Jméno autorky .....

Poděkování

Ráda bych poděkovala své vedoucí bakalářské práce doc. Ing. Iloně Švihlíkové, Ph.D. za trpělivost, ochotu, cenné rady, věcné připomínky a čas, který mi věnovala, abych mohla úspěšně dokončit tuto práci.

Anotace

Obsahem bakalářské práce je popis Saúdské Arábie ve spojitosti s ropou. V úvodu práce jsou představeny základní informace o této zemi. Dále je zde popsán vznik země a její hospodářský vývoj ve spojitosti s objevem ropy. Jsou zde také zmíněny historické události, které ovlivnily království a vztahy s vybranými zeměmi. Na závěr je zde charakterizována současná ekonomika a politika země.

Klíčová slova

Diverzifikace, ekonomika, Mohamed bin Salmán, ropa, ropný šok, ropný trh, Saúdská Arábie.

Annotation

The content of the bachelor thesis is a description of Saudi Arabia in connection with oil. The introduction presents basic information about this country. It also discusses the formation of the country and its economic development in connection with the discovery of oil. It also mentions historical events that have affected the kingdom and relations with selected countries. In conclusion, the current economy and politics of the country are characterized.

Keywords

Diversification, economy, Mohammed bin Salman, oil, oil market, oil shocks, Saudi Arabia

ÚVOD	8
1 ZÁKLADNÍ INFORMACE O SAÚDSKÉ ARÁBII.....	10
1.1 Obyvatelstvo, školství, zdravotnictví	10
1.2 Politický systém	12
2 HOSPODÁŘSKÝ VÝVOJ SAÚDSKÉ ARÁBIE BĚHEM 20. STOLETÍ AŽ PO SOUČASNOST	14
2.1 Historie země před objevem ropy	14
2.2 Objev ropy spojený s rozvojem země	15
2.3 Ropa a její význam	18
2.4 Vznik a fungování OPEC	19
2.5 Ropné šoky	21
2.6 Válka v zálivu 1990–1991.....	25
2.7 Zahraniční vztahy	26
2.8 Velká recese	33
3 SOUČASNÁ EKONOMIKA SAÚDSKÉ ARÁBIE	35
3.1 Závislost na ropě	37
3.2 Politika korunního prince Mohameda bin Salmána	41
ZÁVĚR.....	47
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	49
SEZNAM ZKRATEK.....	59

ÚVOD

Saúdská Arábie je největší zemí Arabského poloostrova a zároveň je to země ležící na obrovských zásobách ropy. Ropa označovaná též jako černé zlato zastává ve světě zásadní úlohu. Je to prvotní surovina pro výrobu benzínu, leteckého paliva, plastů a spousty dalších produktů. Objev ropy znamenal pro Saúdskou Arábii zásadní socioekonomickou změnu. Právě díky objevu a vývozu této suroviny se ze země s nerozvinutým hospodářstvím během minulého století stala jedna z nejbohatších na světě, minimálně poměrem HDP na hlavu. V současné době společně s USA a Ruskem patří Saúdská Arábie mezi tři největší světové těžaře ropy.

Vývoz ropy zajistil Saúdské Arábii obrovské finanční příjmy, které umožnily především rozvoj infrastruktury a také průmyslu. Cílem bakalářské práce je analýza hospodářského vývoje Saúdské Arábie ve spojitosti s objevem ropy, tedy prozkoumat rozvoj země od objevení této suroviny až po současnost. V současné době je tato země ekonomicky závislá na ropném průmyslu. Ceny v ropném průmyslu jsou nestabilní a mohou být ovlivňovány různými faktory. Saúdská Arábie si uvědomuje tuto skutečnost. V bakalářské práci je také popsána provázanost na ropný průmysl s možnými návrhy hospodářské politiky, které by měly snížit rizika dalšího hospodářského rozvoje země.

Práce je rozdělena do několika částí. V první části je představeno království Saúdské Arábie. Tato kapitola se věnuje chodu a systému této země. Následující kapitola je zaměřena na hospodářský vývoj země spojený s objevem ropy. Je zde vylíčen význam ropy, založení OPEC a také ropné šoky, které měly za následek celosvětové zpomalení ekonomiky a nastartování inflace.¹ OPEC je mezivládní organizace rozvojových zemí vyvážejících ropu, která byla založena v roce 1960. Klade si za úkol koordinovat ropné politiky svých členských zemí a určit nejlepší způsoby zajištění stabilního zásobování ropou pro producenty. Saúdská Arábie je jedna z nejdůležitějších zemí této organizace. Její vliv v organizaci OPEC je vyobrazen především ve druhé kapitole, ve třetí kapitole je popsána současná ekonomická situace v zemi a postavení Saúdské Arábie ve světě. Na závěr je zde zmíněna politika současného korunního prince Mohameda bin Salmána a jeho a možné návrhy hospodářské politiky, které by měly snížit rizika hospodářského vývoje země.

---

¹ CÍLEK, V. a KAŠÍK, M. *Nejistý plamen: průvodce ropným světem*. Praha: Dokořán, 2007. ISBN 978-80-7363-122-2.

V bakalářské práci byla použita jako výzkumná metoda sekundární analýza dat s použitím statistických dat. Jsou zde zpracovány informace z knižních a internetových zdrojů. Hlavní knižní zdroje, ze kterých je čerpáno, jsou publikace: *Stručná historie států – Saúdská Arábie* od J. Boučka, *Saúdská Arábie: mezi tradicemi a moderností* autora O. Beránka, *Nejistý plamen: průvodce ropným světem* autorů V. Cílka a M. Kašíka, *Zvláštnosti makroekonomické politiky zemí Blízkého východu* od M. Manssora, *Regionální řád a mocnosti Blízkého východu – Formování blízkovýchodního řádu na pozadí soupeření regionálních mocností v letech 1945–2015* od M. Ponižilové a další. Z internetových zdrojů je čerpáno především z webových stránek společnosti BP p.l.c., globálního obchodníka s energiemi a webu organizace OPEC.

1 ZÁKLADNÍ INFORMACE O SAÚDSKÉ ARÁBII

Saúdská Arábie, oficiálním názvem Saúdskoarabské království, je země rozkládající se v jihozápadní části Asie na Arabském poloostrově. Se svou rozlohou 2 149 690 km² je to největší země na poloostrově, dále pak po Alžírsku druhý největší stát arabského světa. Na severu a severovýchodě sousedí s Jordánskem a Irákem, na východě s Kuvajtem, Katar, Spojenými arabskými emiráty, na jihovýchodě s Ománem a na jihu s Jemenem. Ze západu Arábii omývá Rudé moře a na severovýchodě Perský záliv. Území je členěno do 13 regionů. Hlavním městem je Rijád.

Saúdská Arábie je absolutní monarchie v čele s jeho královskou výsostí Salmánem bin Abd al-Azízem. Korunním princem je v současné době princ Mohamed bin Salmán.

Oficiálním státním náboženstvím je islám. Na území Saúdské Arábie se nacházejí dvě největší poutní místa islámu Mekka a Medína. Uvádí se, že v zemi žije 100 % muslimů. Veřejné projevy jiného náboženství jsou zde zakázány. Převládá zde sunnitská větev. Na území však žijí cizinci s trvalým pobytem v zemi bez státního občanství vyznávající i jiné náboženství.²

1.1 Obyvatelstvo, školství, zdravotnictví

Počet obyvatel se pohybuje kolem 34 mil. osob, podle statistických údajů z roku 2019 zde žije 34 268 528³, z toho tvoří 62,15 % Saúdové a 37,84 % představují cizinci se stálým pobytem bez státního občanství. Státní občanství může získat pouze muslim. Po přijetí občanství nesmí konvertovat k jinému náboženství.⁴ Žije zde asi 90 % Arabů a 10 % Afro-Asiatů.

Úředním jazykem je arabština, ale v obchodním jednání se hovoří i anglicky. Mezi zahraničními pracovníky jsou používány i jiné jazyky.⁵

---

² Saúdská Arábie: Souhrnná teritoriální informace | BusinessInfo.cz. *BusinessInfo.cz - Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. © 1997 [cit. 24.10.2020]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/saudska-arabie-souhrnna-teritorialni-informace/>

³ General Authority for Statistics | للإحصاء العامة الهيئة | [online]. © 2020 [cit. 2020-10-24]. Dostupné z: <https://www.stats.gov.sa/en>

⁴ TIN, I. *Saúdská Arábie: meč a slovo: život podle Alláha - islámské právo v praxi*. Přel. MIKOLÁŠKOVÁ L. Praha: Euromedia Group, 2019. Universum (Euromedia Group). ISBN 978-80-7617-711-6.

⁵ BERÁNEK, O. *Saúdská Arábie: mezi tradicemi a moderností: domácí politika, salafijská ideologie a zahraniční vztahy*. Praha: Volvox Globator, 2007. ISBN 978-80-7207-647-5.

Průměrný roční přírůstek dosahuje míry 2,4 %. Podle věku převažuje zastoupení spíše mladistvého obyvatelstva. Z demografického složení zde s mírným náskokem převažují muži.⁶ V zemi se postupně zvyšuje jak populace, tak průměrná délka života.⁷

Ve srovnání s minulými lety se školství v Saúdské Arábii posunulo kupředu. V době vzniku království dosáhlo na vzdělání jen malé množství lidí, především to pak byli lidé z bohatých rodin žijících ve velkých městech. Základní vzdělání zde začalo být formulováno během vlády zakladatele země Abd al-Azíze ibn Saúda. Během několika let se zde zvýšil počet škol. V roce 1954 bylo založeno ministerstvo školství a o tři roky později byla založena první univerzita v Rijádu. První státní škola pro dívky byla postavena roku 1964. Dnes tvoří studentky zhruba polovinu zapsaných studentů na saúdských školách.⁸

V současné době se na území nachází přes padesát veřejných a soukromých univerzit a další jsou plánovány. Funguje zde kolem 30 000 škol a také velké množství kolejí a dalších institucí. Je poskytováno bezplatné vzdělání a studium je nabízeno také zahraničním zájemcům. Moderní vzdělávací systém zabezpečuje výuku věd či studium v různých moderních oborech, přičemž islám zůstává jejich základem.⁹ Islám hraje ve vzdělání velkou roli. Vzdělávací systém země se vyvinul z islámských tradic. Základní, střední a někdy i vysoké školy se věnují studiu ideologie Islámu.¹⁰

V ekonomické transformaci Saúdská Arábie považuje za zásadní modernizaci vzdělávacího systému.¹¹ Cílem saúdského vzdělávacího systému je zajistit, aby studenti byli připraveni na život a práci v moderním světě, a zároveň uspokojovat náboženské, sociální a ekonomické potřeby země a také odstranit negramotnost dospělých. Vláda se snaží zlepšovat školství tak, že nabízí vzdělávací programy pro učitele a zvyšuje využívání vzdělávacích technologií.¹² V oblasti vysokoškolského vzdělávání vláda značně investovala do výzkumu a zakládání nových

---

⁶ Saúdská Arábie: Souhrnná teritoriální informace | BusinessInfo.cz. *BusinessInfo.cz - Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. © 1997 [cit. 2020-10-24]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/saudska-arabie-souhrnna-teritorialni-informace/>

⁷ World Bank Group - International Development, Poverty, & Sustainability. *World Bank Group - International Development, Poverty, & Sustainability* [online]. © Shutterstock [cit. 2020-10-24]. Dostupné z: <https://www.worldbank.org>

⁸ Home | The Embassy of The Kingdom of Saudi Arabia. *Home | The Embassy of The Kingdom of Saudi Arabia* [online]. 2020 [cit. 2020-10-24]. Dostupné z: <https://www.saudiembassy.net>

⁹ Tamtéž.

¹⁰ Education in Saudi Arabia. *Home - WENR* [online]. © 2020 World Education Services. All Rights Reserved. [cit. 2020a-11-20]. Dostupné z: <https://wenr.wes.org/2020/04/education-in-saudi-arabia>

¹¹ Tamtéž.

¹² Home | The Embassy of The Kingdom of Saudi Arabia. *Home | The Embassy of The Kingdom of Saudi Arabia* [online]. 2020 [cit. 2020-10-24]. Dostupné z: <https://www.saudiembassy.net>

a více specializovaných univerzit. Záměrem je podpořit terciární zápisy a uspokojit rostoucí poptávku, která je tažena růstem populace a dalšími faktory.¹³

Saúdská Arábie klade důraz také na sektor zdravotnictví, který se snaží poskytovat všem občanům, obyvatelům a návštěvníkům vysoce kvalitní zdravotní služby. Ministerstvo zdravotnictví a jeho portál jsou považovány za jeden z nejúčinnějších komunikačních kanálů v zemi. Sektor zdravotnictví je převážně složen z vládních subjektů, menší část poté zastupuje soukromý sektor. Zdravotní pojištění je poskytováno všem zaměstnancům v soukromých společnostech pracujících v Saúdské Arábii. Ministerstvo zdravotnictví má za cíl zlepšit rovnost, standardy a dostupnost kvality zdravotnické péče.¹⁴

1.2 Politický systém

Současný politický systém, tedy vláda v podobě dědičné monarchie, funguje od roku 1932, kdy se moci v zemi ujal Abd al-Azíz ibn Saúd. Po Abdal Azízově smrti v zemi panovali až doposud jeho synové.

Současný král Salmán bin Abd al-Azíz je sedmým králem Saúdské Arábie. Od roku 2012 byl korunním princem a po smrti krále Abd Alláha bin Abd al-Azíze se stal 21. ledna 2015 králem Saúdské Arábie. Král stojí v čele země, plní také funkci předsedy vlády a je vrchním velitelem armády.¹⁵ Král zajišťuje uplatňování Šaría, obecnou politiku státu a dohlíží na ochranu a obranu země.¹⁶ Korunní princ Mohamed bin Salmán zastává funkci rádce panovníka, prvního místopředsedy vlády a ministra obrany. Korunní princ je jmenován králem.

S chodem vlády napomáhají ministerstva a státní ministři.¹⁷ Rada ministrů, někdy také nazývaná jako Kabinet, napomáhá králi při plnění jeho povinností. Je zde zastoupeno 22 různých ministerstev. Rada je odpovědná za dohled v oblasti vnitřní, vnější, finanční,

---

¹³ Education in Saudi Arabia. *Home - WENR* [online]. © 2020 World Education Services. All Rights Reserved. [cit. 2020-11-20]. Dostupné z: <https://wenr.wes.org/2020/04/education-in-saudi-arabia>

¹⁴ Kingdom of Saudi Arabia - Ministry of Health Portal. *Document Moved* [online]. © 2020 [cit. 2020-11-20]. Dostupné z: <https://www.moh.gov.sa/en/Pages/default.aspx>

¹⁵ Saúdská Arábie: Souhrnná teritoriální informace | BusinessInfo.cz. *BusinessInfo.cz - Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. © 1997 [cit. 2020-10-24]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/saudska-arabie-souhrnna-teritorialni-informace/>

¹⁶ Home | The Embassy of The Kingdom of Saudi Arabia. *Home | The Embassy of The Kingdom of Saudi Arabia* [online]. 2020 [cit. 2020-10-24]. Dostupné z: <https://www.saudiembassy.net>

¹⁷ Saúdská Arábie: Souhrnná teritoriální informace | BusinessInfo.cz. *BusinessInfo.cz - Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. © 1997 [cit. 2020-10-24]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/saudska-arabie-souhrnna-teritorialni-informace/>

ekonomické, vzdělávací a obranné politiky a v obecných otázkách týkajících se státu. Kabinet se skládá z předsedy vlády, tedy krále, místopředsedy vlády, tedy korunního prince, 21 dalších ministrů a sedmi státních ministrů. Je to konečný orgán pro finanční a výkonné záležitosti, kdy usnesení musí být schválena většinou hlasů. V případě neshody určuje výsledek král rozhodujícím hlasem.¹⁸

Velkou roli zde hraje Islám. Ústavu tvoří svatý Korán a Sunna. Korán je považován za hlavní náboženský text islámu, načež Sunna je soubor výroků Mohameda.¹⁹ V jurisdikčním systému platí právo Šaría, král má ovšem nejvyšší postavení a může také udělovat milost.

---

¹⁸ Home | The Embassy of The Kingdom of Saudi Arabia. *Home | The Embassy of The Kingdom of Saudi Arabia* [online]. 2020 [cit. 2020-10-24]. Dostupné z: <https://www.saudiembassy.net>

¹⁹ TIN, I. *Saúdská Arábie: meč a slovo: život podle Alláha - islámské právo v praxi*. Přel. MIKOLÁŠKOVÁ L. Praha: Euromedia Group, 2019. Universum (Euromedia Group). ISBN 978-80-7617-711-6.

2 HOSPODÁŘSKÝ VÝVOJ SAÚDSKÉ ARÁBIE BĚHEM 20. STOLETÍ AŽ PO SOUČASNOST

Jak už bylo zmíněno, vznik Království Saúdská Arábie, jak ho známe dnes, se vztahuje k roku 1932. Hospodářství této země bylo nerozvinuté. Obyvatelé byli závislí na zemědělství a obchodu, převážně pak na pohybu poutníků, kteří přicházeli do Mekky a Medíny.

2.1 Historie země před objevem ropy

Kromě obchodu se zbožím, jako bylo koření a drahokamy, na poloostrově převládalo již od starověku pastevectví. Díky stálým proměnám klimatu zde převládal kočovný způsob života s chovem dobytka a primitivním zemědělstvím v oázách.²⁰ Kočovné obyvatelstvo zde zakládalo kmeny, kdy vůdcovství kmenové společnosti bylo dědičné a v rukou nejmocnějších rodů. Část kmenu se usazovala, jiná pokračovala v kočovném způsobu života. Tím se utvářely nadřazené a podřazené kmeny.²¹

Pro Arabský svět je významné 7. století n. l. Okolo roku 579 se narodil prorok Mohamed, který je považován za zakladatele nového monoteistického náboženství islámu. Slovo islám znamená odevzdání se do vůle boží. Mohamedovo zvěstování začalo přibližně ve čtyřicátém roku jeho života. Mohamed začal v Mekce vystupovat jako prorok nového náboženství, nicméně většina obyvatel jeho náboženství zavrhovala. V roce 622 odešel se svými stoupenci z Mekky do Medíny. Roku 630 Mohamed dobyl Mekku, kde o dva roky později umírá. Mekka je od té chvíle považována za duchovní centrum islámu a rok 622 se později začal pokládat za počátek nového muslimského letopočtu. Nová víra se postupně šířila na většinu území Arabského poloostrova, později i do severní Afriky a roku 711 bylo obsazeno také Španělsko.

Jelikož Mohamed neměl mužského potomka, po jeho smrti započal problém v otázce nástupnictví. Způsobilo to rozštěpení muslimů na sunnity a šíity. Tento spor mezi dvěma větvemi islámu trvá do dnešních dnů, kdy v Saúdské Arábii převažuje sunnitská větev.

V 18. století byl Arabský poloostrov rozdělen do různých oblastí, kde žily kmeny s různými tradicemi a vlastnostmi. Na území dnešní Arábie žil kazatel Muhhamad ibn Abdalah, který se snažil obnovit víru v Boha, jež se podle něj vytrácela. Za své kázání byl vyhnán a přijal ho klan

---

²⁰ BOUČEK, J. *Saúdská Arábie Stručná historie států*. Praha: Libry, 2005. ISBN 80-7277-218-X.

²¹ Tamtéž, s. 11.

Saúdů z pouště Nadžd.²² Vůdcem tohoto klanu byl Muhhamad bin Saúd. V roce 1744 vznikl díky vzájemné dohodě o šíření vlastní moci a víry první saúdskoarabský emirát.²³ Hranice státu se postupně zvětšovaly slučováním kmenů. Roku 1818 byla na ostrov vyslána osmanská armáda pod egyptským velením, která zastavila Saúdy. Ve druhé polovině 19. století se klan Saúdů znovu pokusil zřídit emirát, ten ovšem neměl dlouhé trvání.

Na počátku 20. století byla na Arabském poloostrově zhoršená hospodářská situace a nadále zde přetrvávaly mezikmenové války.²⁴ Abd al-Azíz ibn Saúd, syn Muhhamada ibn Saúda, se společně s několika stoupenci zmocnil roku 1902 Rijádu, vzal si za manželku dceru rijádského imáma a spojil tak rod Saúdů s rodinou Ál aš-Šejch.²⁵ Abd al-Azíz postupně sjednotil kmeny na Arabském poloostrově. V září 1932 byl vydán dekret o sjednocení částí arabského království a začíná se užívat název Saúdská Arábie.²⁶ Toto datum je označováno za počátek moderního Saúdskoarabského království.

2.2 Objev ropy spojený s rozvojem země

Vlivem zahraničních států v první třetině 20. století na Arabském poloostrově docházelo k určité modernizaci státně politické struktury, vytváření soudního a administrativního aparátu, ustanovení několika ministerstev, položení základů školství, organizace pravidelné armády a využívání moderních technologických prostředků. Saúdská Arábie byla vystavena těmto vlivům jen částečně. Modernizační síly nebyly natolik silné, aby změnily socioekonomickou či politickou situaci v zemi.²⁷

Během 20. století v Saúdské Arábii převažovalo zemědělství, dále především obchod poutníků, kteří putovali hlavně do oblasti Hidžázu, kde se nachází města Mekka a Medína. V Hidžázu nedocházelo pouze k přílivu poutníků, ale byly zde také položeny základy infrastruktury z vlády Osmanské říše. V jiných oblastech se lidé zabývali především

---

²² TIN, I. *Saúdská Arábie: meč a slovo: život podle Alláha - islámské právo v praxi*. Přel. MIKOLÁŠKOVÁ L. Praha: Euromedia Group, 2019. Universum (Euromedia Group). ISBN 978-80-7617-711-6.

²³ BERÁNEK, O. *Saúdská Arábie: mezi tradicemi a moderností: domácí politika, salafijská ideologie a zahraniční vztahy*. Praha: Volvox Globator, 2007. ISBN 978-80-7207-647-5.

²⁴ BOUČEK, J. *Saúdská Arábie Stručná historie států*. Praha: Libry, 2005. ISBN 80-7277-218-X.

²⁵ BERÁNEK, O. *Saúdská Arábie: mezi tradicemi a moderností: domácí politika, salafijská ideologie a zahraniční vztahy*. Praha: Volvox Globator, 2007. ISBN 978-80-7207-647-5.

²⁶ BOUČEK, J. *Saúdská Arábie Stručná historie států*. Praha: Libry, 2005. ISBN 80-7277-218-X.

²⁷ Tamtéž, s. 28.

zemědělstvím v oázách, pastevectvím a loupežnými výpravami, případně rybolovem a lovením perel na pobřeží.²⁸ Hospodářství země mělo tendenci k regresi, tedy ústupku zpět.²⁹

Ve třicátých letech ve světě propukla velká hospodářská krize, která měla rovněž dopad na Saúdskou Arábii. Krize měla za důsledek omezení přílivu poutníků a pokles vývozu obilí a datlí, což mělo za následek snížení státních příjmů až na třetinu.³⁰ Zásadní význam pro budoucnost země mělo objevení ropy.

Prvotní zájem o těžbu ropy projevila Velká Británie již v roce 1901 v nedalekém Íránu. Britové získali ropné koncese nejdříve v Íránu, později také v Iráku a Bahrajnu. Zájmy v této oblasti měla i Francie a USA.³¹ Na území Saúdské Arábie získala ropnou koncesi jako první Velká Británie v roce 1923, avšak první úspěšný vrt se zdařil až o patnáct let později.³² Velká Británie koncesi nevyužila, proto ji král Abd al-Azíz v roce 1933 udělil Spojeným státům.³³ Roku 1938 se americké společnosti SOCAL (Standard Oil of California) podařil první úspěšný ropný vrt³⁴ a byla zde nalezena rozsáhlá komerčně využitelná ložiska ropy.³⁵

K hlavním objevům ropy a výraznějšímu exportu došlo až po skončení druhé světové války, tedy ve čtyřicátých a padesátých letech dvacátého století.³⁶ Po druhé světové válce těžila Saúdská Arábie zhruba 60 tisíc barelů ropy za den. V nadcházejících letech se stala klíčovým dodavatelem ropy do celého světa.³⁷ Rozvoj ropného průmyslu znamenal pro království růst státních příjmů z těžby ropy, ovšem i přes tyto příjmy v sociálně ekonomické struktuře neproběhly doposud žádné velké změny. V důsledku toho, že příjmy z ropy byly určeny ke spotřebě královského dvora, královská pokladna byla stále prázdná a jen malá část státních

---

²⁸ BERÁNEK, O. *Saúdská Arábie: mezi tradicemi a moderností: domácí politika, salafijská ideologie a zahraniční vztahy*. Praha: Volvox Globator, 2007. ISBN 978-80-7207-647-5.

²⁹ BOUČEK, J. *Saúdská Arábie Stručná historie států*. Praha: Libry, 2005. ISBN 80-7277-218-X.

³⁰ Tamtéž, s. 28

³¹ BERÁNEK, O. *Saúdská Arábie: mezi tradicemi a moderností: domácí politika, salafijská ideologie a zahraniční vztahy*. Praha: Volvox Globator, 2007. ISBN 978-80-7207-647-5.

³² CÍLEK, V. a KAŠÍK, M. *Nejistý plamen: průvodce ropným světem*. Praha: Dokořán, 2007. ISBN 978-80-7363-122-2.

³³ BERÁNEK, O. *Saúdská Arábie: mezi tradicemi a moderností: domácí politika, salafijská ideologie a zahraniční vztahy*. Praha: Volvox Globator, 2007. ISBN 978-80-7207-647-5.

³⁴ CÍLEK, V. a KAŠÍK, M. *Nejistý plamen: průvodce ropným světem*. Praha: Dokořán, 2007. ISBN 978-80-7363-122-2.

³⁵ BERÁNEK, O. *Saúdská Arábie: mezi tradicemi a moderností: domácí politika, salafijská ideologie a zahraniční vztahy*. Praha: Volvox Globator, 2007. ISBN 978-80-7207-647-5.

³⁶ CÍLEK, V. a KAŠÍK, M. *Nejistý plamen: průvodce ropným světem*. Praha: Dokořán, 2007. ISBN 978-80-7363-122-2.

³⁷ BERÁNEK, O. *Saúdská Arábie: mezi tradicemi a moderností: domácí politika, salafijská ideologie a zahraniční vztahy*. Praha: Volvox Globator, 2007. ISBN 978-80-7207-647-5.

příjmů byla využívána k rozvoji země. Saúdská Arábie tak byla jednou z nejzaostalejších zemí Blízkého východu.³⁸

Po smrti krále Abd al-Azíze nastoupil v roce 1953 na trůn jeho syn Saúd bin Abd al-Azíz. Král se snažil o určité reformy v zemi. Byla zahájena výstavba škol, nemocnic, silnic a další infrastruktury. I nadále ale asi polovina státních příjmů šla do pokladny na útraty královské rodiny.³⁹ Za jeho vlády došlo také ke snížení exportu ropy, tím pádem i státních příjmů.⁴⁰ Vše vyvrcholilo roku 1958, kdy se země ocitla na pokraji bankrotu. Král Saúd byl aktuálními událostmi donucen vydat dekret, kdy udělil plnou moc v oblasti vnitřní, zahraniční a finanční politiky Saúdské Arábie ministerskému předsedovi Fajsalovi bin Abd al-Azízovi.⁴¹ Po smrti krále Saúda se Fajsal stal králem.

Doba vlády krále Fajsala (1964–1975), byla spojena s rostoucími příjmy z ropy. Roku 1965 se Saúdská Arábie dostala mezi hlavní producenty světa, kdy za den vytěžila 2,5 milionů barelů a roku 1974 dosáhla prvenství s těžbou 8 milionů barelů za den.⁴² Saúdská Arábie se v sedmdesátých letech stala nejen největším producentem a vývozcem ropy na světě, ale také tzv. flexibilním producentem ropy. Flexibilní producent ropy znamená, že daný producent ropy je schopný rychle reagovat na změny v poptávkách po ropě na světových trzích a má zároveň v rezervě velké čerpací kapacity. Flexibilní producent ropy může do určité míry ovlivňovat také světové ceny ropy. Do roku 1970 role flexibilního producenta náležela Spojeným státům, ale produkce ropy v USA klesla, a tak ji nahradila Saúdská Arábie.⁴³

V šedesátých letech, za doby vlády Fajsala, byly vytvořeny základní prvky moderní infrastruktury. Převládal rozvoj armády. Největší počet pracovních sil se vyskytoval v zemědělství, kde převažoval tradiční způsob hospodaření a neproběhly zde významnější změny. Roku 1969 byl vydán nový pracovní zákoník a zákon o sociálním zabezpečení. Reformy v zemi měly za následek zlepšení životní úrovně venkovanů, kteří tehdy tvořili asi polovinu obyvatelstva.⁴⁴

---

³⁸ BOUČEK, J. *Saúdská Arábie Stručná historie států*. Praha: Libry, 2005. ISBN 80-7277-218-X.

³⁹ Tamtéž, s. 40.

⁴⁰ BERÁNEK, O. *Saúdská Arábie: mezi tradicemi a moderností: domácí politika, salafijská ideologie a zahraniční vztahy*. Praha: Volvox Globator, 2007. ISBN 978-80-7207-647-5.

⁴¹ BOUČEK, J. *Saúdská Arábie Stručná historie států*. Praha: Libry, 2005. ISBN 80-7277-218-X.

⁴² BERÁNEK, O. *Saúdská Arábie: mezi tradicemi a moderností: domácí politika, salafijská ideologie a zahraniční vztahy*. Praha: Volvox Globator, 2007. ISBN 978-80-7207-647-5.

⁴³ CÍLEK, V. a KAŠÍK, M. *Nejistý plamen: průvodce ropným světem*. Praha: Dokořán, 2007. ISBN 978-80-7363-122-2.

⁴⁴ BOUČEK, J. *Saúdská Arábie Stručná historie států*. Praha: Libry, 2005. ISBN 80-7277-218-X.

2.3 Ropa a její význam

Jedním z hlavních zdrojů energie na zemi je ropa. Ropa je světle žlutá až černá kapalina. Je tvořena směsí plynných, kapalných i pevných uhlovodíků. Její ložiska se mohou nacházet na různých místech v několika kilometrech pod zemským povrchem.⁴⁵ Většinou se nachází se zemním plynem.

Ropa patří společně s uhlím a zemním plynem mezi fosilní paliva. Tyto látky organického původu vznikaly miliony let pod zemským povrchem a řadí se k neobnovitelným zdrojům energie.⁴⁶ Tyto nerostné zdroje jsou ve světě rozděleny nerovnoměrně. Je to dáno důsledkem geologicko-biologických procesů. Toto nerovnoměrné rozdělení přírodních zdrojů může mít také vliv na vývoj vybraných zemí ve světovém hospodářství.⁴⁷

Ropa vzniká různými způsoby a akumuluje se v různém prostředí. Nejčastějším prostředím pro vznik jsou mělká šelfová moře, kde se hromadí organické částice. Tyto částice rychlým poklesem mořského dna do zemské kůry, za nepřítomnosti kyslíku, během několika let vytvoří ropu. Tento jev probíhá v hloubce 2 200 m až 5 500 m v teplotním rozmezí 65–150 °C. Při vyšší teplotě většinou vzniká organický uhlík a plyn a při nižší teplotě metan. Toto teplotní a hloubkové pomezí se nazývá ropné okno (*oil window*).⁴⁸

Ropa může dosáhnout zemského povrchu, zoxidovat a ztratit se, anebo se může chytit do tzv. ropné pasti (*oil trap*), ze které je ji možno těžít. Ropná naleziště jsou buď pevninská nebo podmořská. Ropa se z nich získává pomocí ropných vrtů. Ty se dělí na tři typy – těžební, injektážní a pomocné vrty. Ropa je měřena v jednotkách barel za den.⁴⁹

Tuto surovinu znalo lidstvo již ve starověku, ale k jejímu většímu využití došlo až ve 20. století. Během 19. století se lidé domnívali, že ropa je jakési tekuté uhlí a předpokládali, že pod povrchem jí bude více. Ve spojených státech se dne 27. srpna 1859 v hloubce 21 metrů

---

⁴⁵ JENÍČEK, V., FOLTÝN, J. *Globální problémy světa – v ekonomických souvislostech*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-326-4.

⁴⁶ Tamtéž.

⁴⁷ CIVÍN, L. *Jak porozumět globální ekonomice?: předmět a metody zkoumání globální ekonomiky*. Velké Přílepy: Olympia, 2018. ISBN 978-80-7376-498-2.

⁴⁸ CÍLEK, V. a KAŠÍK, M. *Nejistý plamen: průvodce ropným světem*. Praha: Dokořán, 2007. ISBN 978-80-7363-122-2.

⁴⁹ Tamtéž, s. 45.

objevilo ložisko ropy. Poté se ropa dostala na trh, začala se využívat ke svícení či topení a započaly moderní dějiny petrolejářského průmyslu.⁵⁰

Ropa zastává ve světě zásadní roli, tedy je využívána pro mnoho účelů. Ropa a její výrobky jsou základní surovinou pro výrobu paliva, jak dopravního, tak leteckého, ale má také využití i v chemickém či petrochemickém průmyslu.⁵¹

Ropu můžeme dělit na konvenční a nekonvenční. Konvenční ropa je běžná ropa, přičemž nekonvenční se získává z jiných typů surovin. Problém nekonvenčního zdroje ropy je v tom, že poskytuje poměrně malé množství benzínu či nafty za poměrně velkého množství odpadních uhlovodíků. Těžba nekonvenční ropy je rovněž energeticky náročnější a cenově nákladnější.⁵²

Ropa se dělí podle hustoty na těžkou, běžnou a lehkou ropu. Nejvíce benzínu lze získat z lehké ropy, proto je také nejcennější. Další dělení podle charakteristiky je na ropu sladkou (*sweet*) a kyselou (*sour*). Kromě toho se ropa dále dělí na ropu s malým obsahem síry, se středním obsahem síry či vysokým obsahem síry. Lehké ropy mají většinou menší procento síry, tudíž se řadí pod sladké, a těžké ropy jsou naopak většinou kyselé.⁵³

Saúdská Arábie má díky své produkci ropy velký vliv na cenu těchto surovin, tedy i na světovou ekonomiku.⁵⁴

2.4 Vznik a fungování OPEC

Velkou roli v ropném světě hraje OPEC neboli Organizace zemí vyvážejících ropu. OPEC je stálá mezivládní organizace třinácti rozvojových zemí vyvážejících ropu. Klade si za cíl koordinovat ropné politiky svých členských zemí, zajišťovat stabilizaci ropných cen na světovém trhu, zabezpečit účinné, ekonomické a pravidelné zásobování ropy spotřebitelským státem a zajistit návratnost kapitálu producentům.⁵⁵

---

⁵⁰ GALSKÝ, D. *Miliónové objevy: zlato, diamanty, kaučuk, ropa*. Praha: Albatros, 1988. ISBN 13-728-88.

⁵¹ CIVÍN, L. *Jak porozumět globální ekonomice?: předmět a metody zkoumání globální ekonomiky*. Velké Přílepy: Olympia, 2018. ISBN 978-80-7376-498-2.

⁵² CÍLEK, V. a KAŠÍK, M. *Nejistý plamen: průvodce ropným světem*. Praha: Dokořán, 2007. ISBN 978-80-7363-122-2.

⁵³ Tamtéž, s. 22.

⁵⁴ BERÁNEK, O. *Saúdská Arábie: mezi tradicemi a moderností: domácí politika, salafijská ideologie a zahraniční vztahy*. Praha: Volvox Globator, 2007. ISBN 978-80-7207-647-5.

⁵⁵ OPEC: Home. *Object moved* [online]. © 2020 Organization of the Petroleum Exporting Countries [cit. 2020-10-24]. Dostupné z: https://www.opec.org/opec_web/en/

OPEC vlastní asi čtyři pětiny celkových zásob ropy a tvoří přibližně 40 % světové produkce ropy a zhruba 16 % produkce zemního plynu. Díky tomu a závislosti světové populace na ropě má OPEC velký vliv na světový trh. Největším producentem a také exportérem ropy je v této organizaci Saúdská Arábie.⁵⁶

Saúdská Arábie je rovněž jednou ze zakládajících zemí. Jednání mezi ropnými státy Venezuelou, Íránem, Irákem, Kuvajtem a Saúdskou Arábií začalo již v roce 1949, avšak organizace byla založena těmito zeměmi až v září 1960 na konferenci ve městě Bagdádu v Iráku.⁵⁷ Roku 1961 se k těmto státům přidal Katar, o rok později Indonésie a Libye. Katar ukončil své členství v roce 2019. Indonésie pozastavila své členství v roce 2009, v lednu 2016 ho znovu obnovila, avšak v listopadu stejného roku ho znovu pozastavila. V roce 1967 se k OPECu přidaly Spojené arabské emiráty, 1969 Alžírsko a 1971 Nigérie. Ekvádor se přidal do organizace roku 1973, své členství pozastavil v prosinci 1992 a znovu se připojil roku 2007. Od ledna 2020 Ekvádor odhlásil své členství. Roku 1975 vstoupil do organizace Gabon, který v lednu 1995 ukončil své členství a v červenci 2016 znovu vstoupil. Stát Angola vstoupil roku 2007, v roce 2017 se přidala Rovnicková Guinea a o rok později, roku 2018 se přičlenilo Kongo. Současnými členskými státy tedy jsou Saúdská Arábie, Irák, Írán, Kuvajt, Venezuela, Libye, Spojené arabské emiráty, Alžírsko, Nigérie, Gabon, Angola, Rovnicková Guinea a Kongo. Sídlo se nachází ve Vídni.⁵⁸

V šedesátých letech OPEC zahájil úsilí o rozšíření své suverenity nad ropnými zdroji. V roce 1968 se na konferenci OPECu vyhlásilo nezcizitelné právo všech zemí na jejich přírodní zdroje.⁵⁹ Během tohoto desetiletí se také sídlo OPECu přesunulo ze Ženevy do rakouské Vídně. V sedmdesátých letech se členské země ujaly kontroly nad svým domácím ropným průmyslem a OPEC získal hlavní slovo v oblasti cen na trhu ropy.⁶⁰ Ve většině členských zemí byly založeny nové státní podniky, které převzaly činnost od zahraničních společností. Také byly znárodněny některé zahraniční ropné společnosti, například v Alžírsku a Libyi.⁶¹

---

⁵⁶ OPEC: Statistics & facts | Statista. • Statista - The Statistics Portal for Market Data, Market Research and Market Studies [online]. Dostupné z: <https://www.statista.com/topics/1830/opec/>

⁵⁷ CÍLEK, V. a KAŠÍK, M. *Nejistý plamen: průvodce ropným světem*. Praha: Dokořán, 2007. ISBN 978-80-7363-122-2.

⁵⁸ OPEC: Home. *Object moved* [online]. © 2020 Organization of the Petroleum Exporting Countries [cit. 2020-10-24]. Dostupné z: https://www.pec.org/pec_web/en/

⁵⁹ BOUČEK, J. *Saúdská Arábie Stručná historie států*. Praha: Libry, 2005. ISBN 80-7277-218-X.

⁶⁰ OPEC : Home. *Object moved* [online]. © 2020 Organization of the Petroleum Exporting Countries [cit. 2020-10-24]. Dostupné z: https://www.pec.org/pec_web/en/

⁶¹ BOUČEK, J. *Saúdská Arábie Stručná historie států*. Praha: Libry, 2005. ISBN 80-7277-218-X.

2.5 Ropné šoky

V šedesátých letech na Arabském poloostrově došlo k více historickým událostem. Například převrat v Jemenu, který dal vzniknout Jemenské arabské republice a kde došlo ke zhoršení vztahů mezi Egyptem a monarchistickou Saúdskou Arábií. Mnozí se domnívali, že by to mohl být začátek pádu saúdské monarchie. I přes saúdské snahy král Fajsál nakonec uzavřel dohodu s Jemenem a ten se do značné míry podřídil zájmům Saúdské Arábie.⁶² Také zde došlo již ke třetí arabsko-izraelské válce, známé také pod názvem šestinedělní válka.

Z pohledu ropného průmyslu několikrát došlo k ropnému embargu, kupříkladu v roce 1956 egyptský prezident zablokoval Suezský průplav v reakci na anglo-francouzsko-izraelský konflikt, a tím znemožnil cestu důležitou pro zásobování ropy západních zemí. Saúdská Arábie zase uvalila embargo na Francii a Británii.⁶³ Ovšem mnohem významnější byl nadcházející ropný šok v roce 1973.

V šedesátých letech byla cena ropy závislá na politice ropných společností. Nejvýznamnější skupina ropných společností byla tzv. skupina Sedm sester (*Seven Sisters*). Tato skupina byla tvořena společnostmi Exxon Corporation, Royal Dutch Shell, Soconny – Mobil Oil, Texaco, British Petroleum, Standard Oil of California a Gulf Oil. Tyto převážně americké, ale také britské a nizozemské ropné společnosti kontrolovaly tři pětiny celosvětové těžby ropy a také jejího zpracování, dopravu a prodej finálních produktů. Ropné společnosti měly oproti ropou vlastním státům poměrně viditelnou výhodu.⁶⁴

OPEC během tohoto desetiletí fungoval spíše jako informační a konzultační organizace, bez zásadního vlivu. Podstatná změna v této organizaci nastala na počátku sedmdesátých let, kdy jednotlivé země OPECu zvýšily tlak na ropné společnosti na svém území.⁶⁵

V lednu roku 1968 vznikla organizace OAPEC neboli Organizace arabských zemí vyvážejících ropu. OAPEC je mezivládní organizace zřízená dohodou podepsanou v Bejrútu s Kuvajtem, Libyí a Královstvím Saúdské Arábie. V současné době má tato organizace

---

⁶² Tamtéž, s. 73.

⁶³ COPAKEN R. *The Arab oil weapon of 1973-74 as double-edged sword: its implications for future energy security*. Working Paper. University of Durham, Institute for Middle Eastern and Islamic Studies, Durham, 2003. ISSN 1476-4830.

⁶⁴ ČERNOCH, F., M. JIRUŠEK, H. KOĐOUSKOVÁ, J. OSIČKA a T. VLČEK. *Ropná politika USA: historie a výzvy*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-6649-6.

⁶⁵ ČERNOCH, F., M. JIRUŠEK, H. KOĐOUSKOVÁ, J. OSIČKA a T. VLČEK. *Ropná politika USA: historie a výzvy*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-6649-6.

11 členských zemí. Do roku 1982 se postupně připojily Alžírsko, Bahrajn, Spojené arabské emiráty, Katar, Irák, Sýrie, Egypt a Tunisko. Sídlo se nachází v Kuvajtu. Tato organizace se zabývá rozvojem a prosperitou světového ropného průmyslu a spolupráce mezi svými členy. V době vzniku organizace byla ropa hlavním zdrojem příjmů, proto se jednotlivé státy snažily o zabezpečení spolupráce mezi svými členy.⁶⁶

V letech 1970–1971 mezi členskými vládami OPECu probíhalo jednání o zvýšení cen ropy. V únoru 1971 byla podepsána dohoda o celkovém zvýšení cen ropy v hlavním městě Íránu – Teheránu.⁶⁷ Poprvé se tak stalo, že zvýšení cen ropy bylo určeno dohodou ropných společností s producenty zeměmi.⁶⁸

Byla zde patrná nelibost arabských zemí k finanční politice ropných společností, ale samotnou ropnou krizi spustila až izraelsko-arabská jomkipurská válka v roce 1973. Arabští členové OPEC a OAPEC začali diskutovat o použití ropy jako „ropné zbraně“.⁶⁹ Zastoupení OPECu vedli ministři ropy dvou největších producentů – Saúdské Arábie a Íránu. Ze Saúdské Arábie to byl ministr Yamani a z Íránu ministr Amouzegar.⁷⁰

V roce 1973 se členové OPECu rozhodli jednostranně zvýšit cenu ropy na 5,12 USD za barel, což činilo asi o 70 % více než dohodnutá částka v Teheránu. Na setkání OAPEC se poté dohodli o okamžitém snížení produkce ropy o 5 %.

Mezitím arabské země zdůraznily, že jakákoli zvýšená americká vojenská pomoc Izraeli v probíhající válce bude mít nepříznivý dopad na vzájemné vztahy. Spojené státy ovšem povolily transport vojenských dodávek do Izraele. Král Fajsal nedlouho na to uvalil ropné embargo na země podporující Izrael v arabsko-izraelském konfliktu, tedy embargo na veškerou ropu do USA a Nizozemska. Embargo následovaly po Saúdské Arábii i další arabští ropní producenti. Zároveň Saúdská Arábie omezila produkci ropy o více než 20 %.⁷¹

---

⁶⁶ Organization of Arab Petroleum Exporting Countries | OAPEC. *Under Construction* [online]. © 2018 OAPEC [cit. 2020-12-08]. Dostupné z: <http://www.oapec.org/Home>

⁶⁷ U. S. Department of State Archive [online]. ©6Y [cit. 2020-12-08]. Dostupné z: <https://2001-2009.state.gov/documents/organization/70626.pdf>

⁶⁸ BOUČEK, J. *Saúdská Arábie Stručná historie států*. Praha: Libry, 2005. ISBN 80-7277-218-X.

⁶⁹ ČERNOCH, F., M. JIRUŠEK, H. KOĐOUSKOVÁ, J. OSIČKA a T. VLČEK. *Ropná politika USA: historie a výzvy*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-6649-6.

⁷⁰ SAMPSON A., *The Seven Sisters: The Great Oil Companies and the World They Made*. Hodder and Stoughton, 1975. ISBN 0 340 19427 8.

⁷¹ BERÁNEK, O. *Saúdská Arábie: mezi tradicemi a moderností: domácí politika, saláfijská ideologie a zahraniční vztahy*. Praha: Volvox Globator, 2007. ISBN 978-80-7207-647-5.

Pro Západ mělo soudobé zvýšení cen a ropné embargo velice nepříznivý dopad. U řady zemí došlo ke stagflaci. Pro rozvojové země to mělo ještě tvrdší dopad a rovněž došlo k otřesu světové ekonomiky.⁷² Spojené státy do konce roku 1974 byly více než kdy jindy závislé na arabské ropě. Evropské země se snažily zajistit své vlastní zdroje ropy dohodami s arabskými zeměmi, konkrétně bylo vysláno několik vyslanců do Saúdské Arábie. Země se také snažily o diverzifikaci zdrojů a o alespoň částečné nahrazení blízkovýchodního importu.⁷³

Naopak arabští producenti ropy si začali uvědomovat sílu své pozice. Spustil se proces postupného osvojování kontroly nad ropnými zařízeními na svém území. Nemluvě o nárůstu jejich bohatství. Producenti měli teď ropu, kterou mohli sami prodávat na trhu. OPEC byl teď kartel s monopolní mocí. Ropný trh byl v rukou OPECu. Klíčovou roli během celého embarga hrála Saúdská Arábie,⁷⁴ která byla vnímána jako země schopná ovlivňovat cenu ropy prostřednictvím svých rezervních těžebních kapacit.⁷⁵

Saúdská Arábie díky získanému bohatství dosáhla nejen peněžních prostředků pro zemi, ale také se stala finanční velmocí a zaujala významnější roli v mezinárodních vztazích. I přes vojenské zbrojení ale zůstávala vojensky slabším státem.⁷⁶

Král Fajsal těchto peněžních prostředků využil k modernizaci a vytváření státní správy v zemi. Některé modernizační postupy se ale střetly s odporem. Roku 1975 byl král zavražděn a na trůn usedá Chálid bin Abd al-Azíz.⁷⁷

Léta 1978 a 1979 byly pro svět i Saúdskou Arábii přelomovými. V Íránu vypukla revoluce. Íránský král byl svržen, vedení v zemi se ujalo šíitské duchovenstvo a vznikla tak Íránská islámská republika.⁷⁸

Celá tato událost odstartovala tzv. druhou ropnou krizi. Nepokoje a zmatky a k tomu navíc změna režimu u druhého největšího producenta ropy na světě vedly k omezení produkce

---

⁷² ČERNOCH, F., M. JIRUŠEK, H. KOĐOUSKOVÁ, J. OSIČKA a T. VLČEK. *Ropná politika USA: historie a výzvy*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-6649-6.

⁷³ SAMPSON A., *The Seven Sisters: The Great Oil Companies and the World They Made*. Hodder and Stoughton, 1975. ISBN 0 340 19427 8.

⁷⁴ Tamtéž.

⁷⁵ BERÁNEK, O. *Saúdská Arábie: mezi tradicemi a moderností: domácí politika, salafijská ideologie a zahraniční vztahy*. Praha: Volvox Globator, 2007. ISBN 978-80-7207-647-5.

⁷⁶ BOUČEK, J. *Saúdská Arábie Stručná historie států*. Praha: Libry, 2005. ISBN 80-7277-218-X.

⁷⁷ TIN, I. *Saúdská Arábie: meč a slovo: život podle Alláha - islámské právo v praxi*. Přel. MIKOLÁŠKOVÁ L. Praha: Euromedia Group, 2019. Universum (Euromedia Group). ISBN 978-80-7617-711-6.

⁷⁸ Tamtéž, s. 55.

a vývozu íránské ropy. Prudký pokles exportu se projevil zejména ve druhé polovině roku 1978.⁷⁹ Spotřebitelské státy začaly silně navyšovat své zásoby ropy, a to způsobilo nedostatek ropy na trhu a zvýšení její ceny. OPEC, a převážně Saúdská Arábie se snažily dorovnat propad zvýšenou produkcí, ovšem ropa se stala na světovém trhu spíše nedostatkovým zbožím.⁸⁰

V Saúdské Arábii íránská revoluce zapříčinila protesty a stávky v zemi. Mekku přepadlo několik islamistů, a i když byli islamisté zastaveni, vyvolalo to obavy v královské rodině. Převrat v zemi byl ovšem neúspěšný.⁸¹

Po několika měsících od vzniku Íránské republiky se zdálo, že se situace na trhu ropy alespoň částečně uklidňuje a cena ropy začala klesat, nicméně okolnosti se opět změnily po vypuknutí války mezi Íránem a Irákem roku 1980. Důsledkem tohoto útoku došlo k opětovnému omezení exportu ropy, mimoto také docházelo k útokům na ropná zařízení.⁸² Z obavy šíření revoluce ze strany Íránu se Saúdská Arábie postavila na stranu Iráku.

Oproti první ropné krizi se zde Saúdská Arábie a ostatní arabské státy snažily, jak už bylo zmíněno, naopak produkci ropy zvyšovat. I když mezi zeměmi OPECu docházelo k nesouladům, co se týče určování množství produkce a vyhlásování cen ropy, byla zde snaha o náhradu írácké, a hlavně pak íránské ropy.⁸³

I navzdory stále pokračující válce se víceméně podařilo stabilizovat cenu na trhu ropy v první polovině 80. let. Oba bojující státy byly schopné zajistit alespoň částečné dodávky ropy na světový trh. Cena se tedy opět lehce stabilizovala.⁸⁴

Saúdská Arábie během 80. let musela změnit ropnou politiku. Byla to reakce na okolní události. Nejen že v západních zemích klesla spotřeba ropy, spotřebitelé navíc hledali nové druhy energie. Kromě toho bylo situace doprovázena hospodářským poklesem. K tomu všemu

---

⁷⁹ ČERNOCH, F., M. JIRUŠEK, H. KOĐOUSKOVÁ, J. OSIČKA a T. VLČEK. *Ropná politika USA: historie a výzvy*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-6649-6.

⁸⁰ Tamtéž, s. 53.

⁸¹ TIN, I. *Saúdská Arábie: meč a slovo: život podle Alláha - islámské právo v praxi*. Přel. MIKOLÁŠKOVÁ L. Praha: Euromedia Group, 2019. Universum (Euromedia Group). ISBN 978-80-7617-711-6.

⁸² ČERNOCH, F., M. JIRUŠEK, H. KOĐOUSKOVÁ, J. OSIČKA a T. VLČEK. *Ropná politika USA: historie a výzvy*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-6649-6.

⁸³ Tamtéž, s. 53.

⁸⁴ ČERNOCH, F., M. JIRUŠEK, H. KOĐOUSKOVÁ, J. OSIČKA a T. VLČEK. *Ropná politika USA: historie a výzvy*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-6649-6.

se zvýšila produkce ropy v zemích, které nebyly členy OPECu. Důsledkem toho bylo, že Saúdská Arábie začala nakonec snižovat svou produkci ropy.⁸⁵

V polovině 80. let došlo k rapidnímu poklesu cen ropy. Během pěti let klesla cena z 32 USD na 8 USD. Znamenalo to tedy i nižší příjmy pro stát a zhoršení ekonomické situace v zemi.⁸⁶

2.6 Válka v zálivu 1990–1991

Irácko-iránská válka skončila v roce 1988 uzavřením míru mezi oběma stranami. Tato válka nepřinesla územní změny, zato měla velký dopad na ekonomiku Iráku. Stát byl finančně zruinován a dlužil mnoha věřitelům, například Saúdské Arábii. Možností dostat se z krize byla produkce a prodej ropy. Avšak byly zde určité limity produkce. Kuvajt tento limit překročil a tím zapříčinil pokles cen ropy. Irák také požadoval po Kuvajtu vyplacení ušlých zisků ropy, které Kuvajt údajně těžil na hranici obou států. Vztahy mezi těmito zeměmi byly napjaté, až v srpnu 1990 Irák včele s diktátorem Saddámem Husajnem provedl invazi na sousední Kuvajt.⁸⁷

Zakrátko nato Saúdská Arábie reagovala a společně s Tureckem uzavřela ropovody, kterými přes jejich území tekla irácká ropa. V důsledku těchto okolností cena ropy během dvou měsíců vzrostla ze zhruba 20 na 40 USD. I přes zvýšenou cenu ovšem tato válka neměla ani v Evropě ani ve Spojených státech takové dopady jako při prvním a druhém ropném šoku. V USA uvolnily tzv. strategické zásoby ropy a nedošlo tak k nedostatku ropy na americkém trhu jako v předchozích letech. Navíc ropné státy také zahájily zvýšenou produkci ropy.⁸⁸

Irák disponoval jednou z největších armád na světě. Koalice států proti Iráku, kam patřila i Saúdská Arábie v čele se Spojenými státy začala s námořním a leteckým bombardováním za účelem osvobození Kuvajtu. Území Iráku bylo pod neustálým bombardováním, až se nakonec jednotky Husajna vzdaly. Kuvajt byl sice osvobozen, ale bombardování způsobilo zdevastování jak Iráku, tak Kuvajtu.⁸⁹

---

⁸⁵ BOUČEK, J. *Saúdská Arábie Stručná historie států*. Praha: Libry, 2005. ISBN 80-7277-218-X.

⁸⁶ Tamtéž.

⁸⁷ První válka v zálivu | Polgeo. *Polgeo | Elektronická učebnice úvodu do politické geografie* [online]. Dostupné z: <https://polgeo.geogr.muni.cz/konflikty-smlouvy-a-organizace/prvni-valka-v-zalivu/>

⁸⁸ ČERNOCH, F., M. JIRUŠEK, H. KOĐOUSKOVÁ, J. OSIČKA a T. VLČEK. *Ropná politika USA: historie a výzvy*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-6649-6.

⁸⁹ PRVNÍ VÁLKA V ZÁLIVU | Polgeo. *Polgeo | Elektronická učebnice úvodu do politické geografie* [online]. Dostupné z: <https://polgeo.geogr.muni.cz/konflikty-smlouvy-a-organizace/prvni-valka-v-zalivu/>

Západ tato válka neovlivnila do takové míry jako země Arábie. Díky nahrávkám, které vysílala americká stanice CNN, někteří obyvatelé odsuzovali přítomnost nevěřících amerických vojáků na saúdsském území a také závislost země na Spojených státech.⁹⁰ Vzhledem k rozpadu SSSR došlo k většímu upevňování amerických vztahů na Arabském poloostrově. Saúdská Arábie během války také poskytovala mnoho dotací svým válečným spojencům. V následujících letech se proto musela ekonomika z této války rychle vzpamatovávat.⁹¹

Po válce tyto události v zemi vyvolaly mnohé debaty a došlo k polarizaci společnosti. Současný král Fahd bin Abd al-Azíz dostával jak chválu, tak i žádosti k reformám.⁹² A tak roku 1992 proběhly v zemi určité reformy. Došlo k vytvoření administrativního členění a nová ústava kodifikovala dosavadní absolutistický charakter královské moci.⁹³

2.7 Zahraníční vztahy

Ropa je důležitou surovinou ve světě. Saúdská Arábie, jako země disponující touto surovinou, zastává ve světě místo důležitého mezinárodního aktéra.

Přes Perský záliv Saúdská Arábie nepřímě sousedí s Íránem. Obě tyto země mají mezi sebou dlouholetý spor. Jeden z důvodů sporů je zakotven v náboženství. Po smrti proroka Mohameda se islám rozdělil na sunnitskou a šíitskou větev. V Íránu převládá šíitská větev, v Saúdské Arábii je praktikována sunnitská forma islámu, přesněji v tomto případě můžeme říci wahhábismus. Tento výklad islámu založil Muhammad ibn Abd al-Wahháb a od svých nepřátel později dostal tento název. Na rozdíl od ostatních větví islámu wahhábismus uctívá též lidi (například panovníka), ale i významné postavy islámu. Wahhábismus je oficiální směr islámu v Saúdské Arábii.⁹⁴

V roce 1979 vypukla v Íránu revoluce a došlo ke svržení dosavadního režimu. Vytvořil se tak nový typ státu, který se snažil o oživení islámu. Írán se vydal cestou proti globálnímu šíření

---

⁹⁰ BOUČEK, J. *Saúdská Arábie Stručná historie států*. Praha: Libry, 2005. ISBN 80-7277-218-X.

⁹¹ PONÍŽILOVÁ, M. *Regionální řád a mocnosti Blízkého východu: formování blízkovýchodního řádu na pozadí soupeření regionálních mocností v letech 1945–2015*. Praha: Dokořán, 2016. Bod (Dokořán). ISBN 978-80-7363-813-9.

⁹² TIN, I. *Saúdská Arábie: meč a slovo: život podle Alláha – islámské právo v praxi*. Přel. MIKOLÁŠKOVÁ L. Praha: Euromedia Group, 2019. Universum (Euromedia Group). ISBN 978-80-7617-711-6.

⁹³ BOUČEK, J. *Saúdská Arábie Stručná historie států*. Praha: Libry, 2005. ISBN 80-7277-218-X.

⁹⁴ TUREČEK, Břetislav. *Světla a stíny islámu: drama Blízkého východu a sonda do duší jeho obyvatel*. V Praze: Knižní klub, 2007. ISBN 978-80-242-1909-7.

západního přesvědčení, především amerických hodnot.⁹⁵ Íránským sousedním státem byl ale Irák, spojenec USA, a tak brzy nato vypukla již zmíněná iránsko-irácká válka. O několik let později, po svržení Saddáma Husajna, zmizel hlavní protivník Íránu a jeho vliv v Perském zálivu vzrostl. Během Arabského jara se v celém arabském světě rozrostla nestabilita, v této chvíli se rozrůstá vliv nejen Íránu, ale také Saúdské Arábie v okolních zemích.

Pokud se podíváme na vztahy mezi Saúdskou Arábií a USA, tyto země mají mezi sebou více než 70letovou vztahovou historii. USA uznaly Saúdskou Arábii hned zpočátku království a roku 1940 došlo k navázání diplomatických vztahů těchto zemí. O dva roky později bylo v saúdském městě Džidda založeno americké vyslanectví, které bylo roku 1949 povýšeno na status velvyslanectví. Roku 1984 došlo k přemístění tohoto velvyslanectví do hlavního města Rijádu a v Džiddě namísto toho vznikl americký generální konzulát.⁹⁶

V průběhu 20. století byly Spojené státy hlavní garantem ochrany v případě většího konfliktu. Oběma zemím se jednalo o bezpečnost a stabilitu ropných zemí, jelikož jak producenti, tak dovozci měli na bezpečnosti a kontinuitě dodávek ropy společný zájem. Vztah mezi těmito zeměmi ovšem nebyl pouze o ropě. V průběhu let v Saúdské Arábii žili a pracovaly desetitisíce Američanů, kteří sem zanesli technické znalosti, moderní medicínu, elektřinu a mnoho dalších věcí.⁹⁷

Pevnější pouto nastalo již v roce 1945 během druhé světové války, kdy proběhlo setkání mezi saúdským králem a prezidentem Spojených států F. D. Rooseveltem. Obě země navázaly spojení a výměnou za vojenské vybavení a výcvik získalo USA přístup na saúdskou leteckou základnu. Spojené státy a Saúdská Arábie viděly společného nepřítele v komunismu. Z pohledu saúdského náboženského státu zde králové viděli ohrožení své moci. Ovšem i přes tyto společné zájmy a spojení občas došlo k neshodám mezi těmito zeměmi, kupříkladu když Saúdská Arábie poskytovala pomoc palestinským skupinám v OOP (Organizace pro osvobození Palestiny), kterou Spojené státy považovaly za teroristickou, anebo také když finančně podporovala státy v Africe.⁹⁸

---

⁹⁵ AXWORTHY, Michael a Zuzana KŘÍHOVÁ. *Dějiny Íránu: říše ducha - od Zarathuštry po současnost*. Vyd. 2. Přeložil Jan MAREK. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2014. Dějiny států. ISBN 978-80-7422-352-5.

⁹⁶ Saudi Arabia – Countries – Office of the Historian. *Office of the Historian* [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://history.state.gov/countries/saudi-arabia>

⁹⁷ BERÁNEK, O. *Saúdská Arábie: mezi tradicemi a moderností: domácí politika, salafjiská ideologie a zahraniční vztahy*. Praha: Volvox Globator, 2007. ISBN 978-80-7207-647-5.

⁹⁸ Tamtéž, s. 158.

Vztahy mezi těmito zeměmi se v nedávných letech zhoršily. Za amerického prezidenta Obamy byly vzájemné vztahy snad nejhorší za poslední desetiletí. Tyto vztahy se začaly zhoršovat již za prezidenta Bushe mladšího, kdy nepřijal rady týkající se řešení problémů na Blízkém východě. Saúdové vnímali, že americká politika v Iráku po válce v roce 2003 povzbudila iránský vliv v Bagdádu, a to se Saúdům nezamlouvalo. Saúdská Arábie viděla naději v nástupu nového amerického prezidenta Baracka Obamy, jenže vztahy se naopak ještě zhoršily.⁹⁹

V arabském světě proběhly během několika let jak menší protesty, tak velké protesty, státní převraty či občanské války, především pak v období tzv. Arabského jara.

V Libyi proběhla občanská válka. Saúdská Arábie měla zpočátku s Libyí dobré vztahy, ovšem po nástupu Muammara Kaddáfího se tyto vztahy obrátily. V roce 2003 se Kaddáfí střetl se saúdským korunním princem Abd Alláhem a kritizoval Saúdskou Arábii za hostování amerických sil ve válce s Irákem. Nato se odehrál pokus o atentát na korunního prince, kde se spekuluje, že ho nařídil právě Kaddáfí jako reakci na tuto rozepří.¹⁰⁰ Po vypuknutí povstání v Libyi roku 2011 proti režimu Kaddáfího se Saúdská Arábie společně s dalšími arabskými i evropskými státy postavily na stranu povstalců. Spojené státy se v této situaci chovaly zdrženlivě a nechtěly se vojensky zapojit, což vůbec nepřispělo k vzájemným vztahům se Saúdskou Arábií.¹⁰¹ Kaddáfí byl ještě téhož roku svržen.

Roku 2014 zde vypukla druhá občanská válka, která přetrvává doposud. Na jedné straně stojí vojenský velitel Chalífa Haftar proti vládě národní jednoty podporované Radou OSN. Chalífa byl za Kaddáfího režimu podporován hned několika zeměmi Blízkého východu. V roce 2019 došlo k setkání Haftara se saúdským králem Salmánem a korunním princem Muhammadem bin Salmánem. Na tomto setkání byla dohodnuta finanční podpora ze strany

---

⁹⁹ The US-Saudi relations in the Trump era | Donald Trump News | Al Jazeera. *Breaking News, World News and Video from Al Jazeera* | Today's latest from Al Jazeera [online]. © 2021 [cit. 2021-05-06]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/opinions/2017/5/19/the-us-saudi-relations-in-the-trump-era>

¹⁰⁰ Libya 'plotted to kill' Saudi Crown Prince. *Breaking News | Irish & International Headlines | The Irish Times* [online]. © [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/news/libya-plotted-to-kill-saudi-crown-prince-1.986510>

¹⁰¹ Arab League Endorses No-Flight Zone Over Libya – The New York Times. *The New York Times – Breaking News, US News, World News and Videos* [online]. © 2021 [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2011/03/13/world/middleeast/13libya.html>

Saúdské Arábie Haftarovi. Saúdská Arábie nejspíše chtěla zvýšit svou účast na tomto konfliktu.¹⁰²

Také v Sýrii vypukla občanská válka. Během války v Zálivu tyto země stály v koalici na stejné straně za osvobození Kuvajtu. Po nástupu prezidenta Bašára Asada v roce 2000, kdy se očekávalo určité hospodářské a politické uvolnění, nastal přesný opak a nepokoje v zemi trvají až dodnes. Na jedné straně stojí tedy Saúdská Arábie a konzervativní království, a na straně druhé republika v Sýrii a Íránu.¹⁰³ Když byl v roce 2005 proveden atentát na libanonského premiéra Rafika Harírího, byla podezřelá právě Sýrie.¹⁰⁴ Tento případ ještě více zhoršil vzájemné vztahy mezi Sýrií a Saúdskou Arábií. Od března 2011 přetrvávají v zemi nepokoje. Syrská nejednotná opozice od této doby usiluje o svržení Asada. V průběhu let došlo k zapojení dalších zemí. Na stranu Asada přišly bojovat tisíce šiitů, především z Íránu. Také je zde podpora od libanonské šiitské organizace Hizballáh. Z nearabských zemí lze pozorovat podporu z Ruska. Na straně povstalců stojí sunnitské arabské státy, tedy Saúdská Arábie, Kuvajt a Spojené arabské emiráty. Dále je zde strana rebelů podporovaná ze strany USA anebo skupina Svobodná syrská armáda, podporována Tureckem. Také zde byl během nepokojů vyhlášen samostatný Islámský stát, ovšem ten nebyl mezinárodně uznán a v Sýrii je v současnosti poražen.¹⁰⁵

I v Jemenu probíhaly nepokoje, povstání a revoluce. Tyto nepokoje poté přerostly v regionální konflikt. V březnu 2015 došlo ze strany Saúdské Arábie k bombardování na šiitské povstalce, přezdívané Hútiové, podporované Íránem.¹⁰⁶ Tato akce je považována za humanitární katastrofu. Jemen hraje důležitou geografickou roli ve světových dodávkách ropy. Díky této akci také cena ropy vzrostla. Ze strany Saúdské Arábie, Kuvajtu, Arabských emirátů, Kataru a Bahrajnu byla tato akce reprezentována jako akce zaměřená na ochranu Jemenců.

---

¹⁰² Saudis 'gave Libya's Haftar millions of dollars before offensive' | Khalifa Haftar News | Al Jazeera. *Breaking News, World News and Video from Al Jazeera | Today's latest from Al Jazeera* [online]. ©2021 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2019/4/12/saudis-gave-libyas-haftar-millions-of-dollars-before-offensive>

¹⁰³ Saudi Arabia's rare criticism of Syria reveals their underlying antipathy | Saudi Arabia | The Guardian [online]. © [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2011/aug/08/saudi-arabia-criticism-syria-analysis>

¹⁰⁴ Smutné výročí v rozvrácené Sýrii. Bašár Asad je u moci dvacet let – ČT24 – Česká televize. *ČT24 – Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR – Česká televize* [online]. ©1996-2021 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3139784-smutne-vyroci-v-rozvracene-syrii-basar-asad-je-u-moci-dvacet-let>

¹⁰⁵ Sýrie - Aktuálně.cz. *Aktuálně - Aktuálně.cz* [online] ©1999-2021 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://www.aktualne.cz/wiki/zahranici/syrie/r-i:wiki:1262/>

¹⁰⁶ Yemen turmoil escalates as Saudi Arabia bombs rebels | CBC News. *CBC.ca - watch, listen, and discover with Canada's Public Broadcaster* [online]. © 2021 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://www.cbc.ca/news/world/yemeni-s-abad-rabbo-mansour-hadi-arrives-in-saudi-capital-1.3010698>

Americký prezident Obama schválil logistickou a zpravodajskou podporu pro stávky, ale Spojené státy se nepřipojily k přímé vojenské akci. Měla to být rychlá akce, ovšem tento špatný odhad vedl k tomu, že v Jemenu tak vznikla nová fronta mezi Saúdskou Arábií a Íránem.¹⁰⁷ V Jemenu probíhá tedy tzv. proxy válka prostřednictvím zástupců, kde každá země má jiné politické zájmy. Saúdská Arábie, podporující prezidenta Hadího, zahájila vojenskou intervenci s předpokladem, že obnoví předválečný status quo během týdne. Írán ovšem podporuje tento konflikt na úkor svých protivníků. Írán vyzbrojováním Hútiů chce především ekonomicky a politicky vyčerpat Saúdskou Arábii.¹⁰⁸ I přes snahu korunního prince Mohameda bin Salmána, aby se Rusko zapojilo do vojenské intervence, si zde Rusko zachovalo pozici nestraníka. Zachováním příznivých vztahů mezi oběma stranami tak posiluje pozici v této oblasti.¹⁰⁹

Během těchto sporů a válek Saúdská Arábie vyčítala Spojeným státům, že se příliš nezapojily do války v Sýrii a ze strany USA to byl zase tlak na království, že nebylo aktivnější na Arabském poloostrově. Ovšem po zapojení Saúdské Arábie v případě Jemenu Spojené státy vyčítají Saúdské Arábii velkou ztrátu na životech.¹¹⁰ Na druhou stranu to byly právě americké zbraně, které způsobily tuto zkázu v Jemenu a obchod se zbraněmi mezi Saúdskou Arábií a USA nadále pokračoval.¹¹¹

Saúdové byli také podráždění, když Obama řekl egyptskému Husnímu Mubarákovi, dlouholetému spojenci jak Washingtonu, tak Rijádu, že musí během protestů Arabského jara 2011 odstoupit. Dále se projevovaly problémy ohledně americké politiky k směrem k Íránu.¹¹² I přes složité vztahy ale aliance nadále pokračovala. Saúdská Arábie dovážela z Ameriky zbraně

---

¹⁰⁷ Turmoil in Yemen escalates as Saudi Arabia bombs rebels. *Associated Press News* [online]. © [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://apnews.com/article/3291632f34f140e9877b3566028da54a>

¹⁰⁸ Yemen's proxy wars explained | MIT Center for International Studies. *Home | MIT Center for International Studies* [online]. © 2020 [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <https://cis.mit.edu/publications/analysis-opinion/2020/yemens-proxy-wars-explained>

¹⁰⁹ Can Russia play a role in ending the Yemeni civil war? | Middle East Institute. *Middle East Institute* [online]. © 2018 Middle East Institute All Rights Reserved [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: <https://www.mei.edu/publications/can-russia-play-role-ending-yemeni-civil-war>

¹¹⁰ Vztahy USA a Saúdské Arábie – Asociace pro mezinárodní otázky. *AMO.cz – Asociace pro mezinárodní otázky* [online]. © 2021 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.amo.cz/vztahy-usa-a-saudske-arabie/>

¹¹¹ [Letter from Washington] | Acceptable Losses, by Andrew Cockburn | Harper's Magazine. *Harper's Magazine* [online]. © 2021 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://harpers.org/archive/2016/09/acceptable-losses/>

¹¹² The US-Saudi relations in the Trump era | Donald Trump News | Al Jazeera. *Breaking News, World News and Video from Al Jazeera | Today's latest from Al Jazeera* [online]. © 2021 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/opinions/2017/5/19/the-us-saudi-relations-in-the-trump-era>

a novou technologií a USA si uvědomovaly, že saúdská ropa je důležitá pro zachování stability.¹¹³

Po nástupu Donalda Trumpa, jakožto nového amerického prezidenta, šlo zpozorovat, že bere Saúdskou Arábii jako strategického partnera. Jeho první zahraniční cestou byl právě Rijád. Došlo tak k znovunavázání kladného partnerství.¹¹⁴ Spojené státy a Saúdská Arábie za Trumpova funkčního období dosáhla velmi silných hospodářských vztahů. I když Spojené státy oproti předešlým letům omezily dovoz saúdské ropy, řadí se Saúdská Arábie na třetí místo s největším zdrojem dovážené ropy do USA. Spojené státy také byly druhým největším obchodním partnerem Saúdské Arábie, z druhé strany Saúdská Arábie byla jedním z největších obchodních partnerů Spojených států na Blízkém východě. Důležité je zmínit, že Saúdská Arábie byla také jedním z největších zákazníků pro zahraniční vojenské prodeje. Donald Trump plně podporoval nákup amerických zbraní v Saúdské Arábii. Byl proti blokování prodeje zbraní do Saúdské Arábie a Spojených arabských emirátů a také vetoval rozhodnutí o ukončení americké vojenské pomoci Saúdské Arábie v Jemenu.¹¹⁵ Nadále zde přetrvávají silné kulturní a vzdělávací vazby pomocí různých výměnných programů.¹¹⁶

Prezident Trump podporoval také Saúdskou Arábii v postoji vůči Íránu. V roce 2015 byla sjednána dohoda o omezení íránského jaderného programu. Dohoda byla uzavřena v roce 2015 mezi USA, Ruskem, Čínou, Francií, Británií, Německem a Evropskou unií s Íránem. Tato dohoda se zavazovala k tomu, že Írán nikdy nebude usilovat o výrobu jaderných zbraní, na oplátku budou Íránu zrušeny všechny sankce. To umožnilo v zemi zvýšit těžbu ropy a získat tak více peněz, zároveň tato dohoda snížila světové ceny ropy.¹¹⁷ Za prezidenta Donalda

---

¹¹³ Vztahy USA a Saúdské Arábie – Asociace pro mezinárodní otázky. *AMO.cz – Asociace pro mezinárodní otázky* [online] © 2021 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.amo.cz/vztahy-usa-a-saudske-arabie/>

¹¹⁴ The US-Saudi relations in the Trump era | Donald Trump News | Al Jazeera. *Breaking News, World News and Video from Al Jazeera | Today's latest from Al Jazeera* [online]. © 2021 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/opinions/2017/5/19/the-us-saudi-relations-in-the-trump-era>

¹¹⁵ U.S.-Saudi ties were especially close under Trump. Under Biden, that look likely to change. *nbsnews* [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.nbcnews.com/news/world/less-privileged-personal-how-u-s-saudi-ties-may-soon-n1247439>

¹¹⁶ U.S. Relations With Saudi Arabia - United States Department of State. *U.S. Department of State - United States Department of State* [online] [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.state.gov/u-s-relations-with-saudi-arabia/>

¹¹⁷ Írán uzavřel s mocnostmi dohodu o svém jaderném programu – ČT24 – Česká televize. *ČT24 – Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR – Česká televize* [online]. © 1996 - 2021 [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1560686-iran-uzavrel-s-mocnostmi-dohodu-o-svem-jadernem-programu>

Trumpa v roce 2018 nastala změna a USA se rozhodly odstoupit od této smlouvy. Spojené státy zavedly proti Íránu sankce a Írán přestává plnit jednotlivá ujednání.¹¹⁸

Spojené státy se také v této době zapojovaly do znovuoobnovení diplomatických vztahů s Katarem. Saúdská Arábie, Egypt, Spojené arabské emiráty a Bahrajn přerušily roku 2017 diplomatické a obchodní styky s Katarem. Obvinily Katar z podpory teroristů, ovšem to nebyl jediný důvod. Katar nemá stejnou zahraniční politiku jako některé jiné státy Perského zálivu. Katar navázal vztahy s Íránem, jelikož s ním sdílí největší plynové pole na světě. Ovšem tento šíitský stát je hlavním rivalem Saúdské Arábie. Pro zrušení embarga požadovaly země určité podmínky, například snížení diplomatických styků s Íránem a uzavření turecké vojenské základny na území Kataru. Vzhledem k tomu, že pozemská hranice byla uzavřena a lodní a letecká doprava značně omezena, navázal Katar nové obchodní cesty právě s Íránem a Tureckem, aby zajistil splnění základních potřeb obyvatel. Rovněž využil svého ropného a plynového bohatství k podpoře své ekonomiky. Katar se nechtěl vzdát suverenity a odmítl podmínky pro ukončení částečné blokády.¹¹⁹

Namísto toho, aby Katar přerušil dodávky plynu do Spojených arabských emirátů, rozhodl se jít cestou mezinárodních soudů. I když zpočátku Spojené státy podporovaly blokádu, Katar po čase navázal styky s Donaldem Trumpem a nadále tak nejspíše zůstane partnerem také za prezidenta Bidena. V lednu 2021 se sešly země Rady pro spolupráci v Perském zálivu (GCC) a byla podepsána dohoda o solidaritě a stabilitě, která zrušila blokádu vůči Kataru. Skončilo tak období ekonomických tlaků na tuto zem, ale také pokus blokujících národů ohrozit jeho suverenitu a destabilizovat monarchii. Otázkou bude, jaké důsledky budou mít tyto kroky ve vztahu Kataru právě k těmto zemím.¹²⁰ Ze zemí GCC nezavedly blokádu dvě země – Kuvajt a Omán. Kuvajt zde hrál spíše roli prostředníka.¹²¹

---

¹¹⁸ Před pěti lety vznikla jaderná dohoda s Íránem. Dva hlavní signatáři ji už nerespektují – ČT24 – Česká televize. *ČT24 – Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR – Česká televize* [online]. © 1996-2021 [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3140444-pred-peti-lety-vznikla-jaderna-dohoda-s-iranem-dva-hlavni-signatari-ji-uz-nerespektuji>

¹¹⁹ Qatar crisis: Saudi Arabia and allies restore diplomatic ties with emirate – BBC News. *BBC – Homepage* [online]. © 2021 BBC. The BBC is not responsible for the content of external sites. [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-55538792>

¹²⁰ Qatar-GCC agreement: A victory for measured diplomacy | GCC News | Al Jazeera. *Breaking News, World News and Video from Al Jazeera | Today's latest from Al Jazeera* [online]. © 2021 [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/opinions/2021/1/8/qatar-gcc-agreement-a-victory-for-measured-diplomacy>

¹²¹ Qatar crisis: Saudi Arabia and allies restore diplomatic ties with emirate – BBC News. *BBC – Homepage* [online]. © 2021 BBC. The BBC is not responsible for the content of external sites. [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-55538792>

Nedávno byl americkým prezidentem zvolen Joe Biden. Jeho strategie vůči Saúdské Arábii bude nejspíše opačného charakteru než za Donalda Trumpa. Biden již ve své kampani zmiňoval záměr ukončení americké podpory v Jemenu a také ukončení obchodu se zbraněmi do Rijádu. Od ledna 2021 Biden prozatím pozastavuje prodej zbraní do Saúdské Arábie a Spojených arabských emirátů.¹²² Oproti Trumpovi tedy můžeme nejspíše očekávat ochladnutí vzájemných vztahů. Ovšem prodej zbraní těmto zemím je důležitým exportem pro USA.

2.8 Velká recese

Roku 2008 se ve světě začala projevovat krize. Zpočátku této tzv. Velké recese cena ropy pořád rostla, až dosáhla zatím na nejvyšší úroveň v historii, a to až skoro 150 USD za barel. Země OPECu byly kritizovány za to, že dostatečně rychle nenavýšují svou těžbu ropy. Ovšem členské země toho ani nebyly schopny. Jedinou zemí OPEC, která je schopna rychle navýšit svou těžbu, je Saúdská Arábie.¹²³ Ještě na konci téhož roku cena ropy rapidně klesla.¹²⁴ Světová ekonomika se propadla do krize. Kolaps na americkém hypotečním trhu postupně přerostl v globální krizi. V řadě zemí to vyvolalo propad hospodářského růstu a nárůst nezaměstnanosti.¹²⁵

I když problémy na trhu byly už dříve, v září roku 2008 nastal zlom, když došlo ke kolapsu americké banky Lehman Brothers. Tato událost ovlivnila celý svět, jelikož Spojené státy byly v té době představovány jako největší ekonomika světa, ale co bylo podstatnější, byly hlavním spotřebitelem ve světě. Když se tento spotřebitel objevil v problémech, mělo to dopad na celý svět.¹²⁶

Tato krize měla dopad i na trh s ropou. Díky poklesu poptávky začaly prudce klesat ceny ropy. Na konci roku 2008 cena klesla pod 40 USD za barel. V tomto roce docházelo k častějším

---

¹²² Biden administration pauses weapons sales to Saudi Arabia, UAE | Weapons News | Al Jazeera. *Breaking News, World News and Video from Al Jazeera | Today's latest from Al Jazeera* [online]. © 2021 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2021/1/27/us-reviewing-billions-in-arms-sales-to-saudi-arabia-uae>

¹²³ ŠVIHLÍKOVÁ, I. *Energetická bezpečnost: reakce na krizi*. Praha: Professional Publishing, 2009, str. 7–37. ISBN 978-80-7431-013-3.

¹²⁴ Kurzy.cz, AliaWeb [online]. © 2000-2021 [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/komodity/ropa/>

¹²⁵ Krize v datech: Kudy vedla cesta k pádu Lehman Brothers a recesi – ČT24 – Česká televize. *ČT24 – Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR – Česká televize* [online]. © 1996-2021 [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/2586556-krize-v-datech-kudy-vedla-cesta-k-padu-lehman-brothers-a-recesi>

¹²⁶ ŠVIHLÍKOVÁ, I. *Globalizace a krize: souvislosti a scénáře*. Všeň: Grimmus, 2010. ISBN 978-80-87461-01-3.

schůzkám OPECu. Byla zde snaha o koordinaci s nečleny organizace. Také zde byly spekulace, že by Rusko mohlo vstoupit do OPECu.¹²⁷

Reakce na rázný pokles cen byla taková, že OPEC zavedl těžební kvóty. Došlo tedy k omezení produkce ropy. Tento postup ovšem nenásledovaly země jako Mexiko, Ázerbájdžán a především pak Rusko. Díky tomu, že Rusko nesnížilo těžbu ropy, ve druhé polovině roku 2009 předstihlo Saúdskou Arábii a stalo se na nějaký čas největším exportérem ropy.¹²⁸

Kombinace nižší cena snížené produkce vedla k výraznému poklesu příjmů zemí OPEC, tedy i státních příjmů v Saúdské Arábii. Znamenalo to také snížení investic a cestovního ruchu. S dopady této krize se svět vyrovnával delší dobu.

---

¹²⁷ ŠVIHLÍKOVÁ, I. *Globalizace a krize: souvislosti a scénáře*. Všeň: Grimmus, 2010. ISBN 978-80-87461-01-3.

¹²⁸ ŠVIHLÍKOVÁ, I. *Energetická bezpečnost: reakce na krizi*. Praha: Professional Publishing, 2009, str.7–37. ISBN 978-80-7431-013-3.

3 SOUČASNÁ EKONOMIKA SAÚDSKÉ ARÁBIE

Saúdská Arábie se řadí mezi země s vysokými příjmy. Má 17. největší HDP v paritě kupní síly na světě.¹²⁹ Saúdská Arábie je také členem v mnoha organizacích. Organizace OPEC a OAPEC již byly zmíněny, dále je členem například ve skupině G20, MMF s vyšším hlasovacím právem anebo ve Světové bance. Je také zastupující zemí strany OPEC ve skupině OPEC+.¹³⁰

V zemi je relativně vysoká životní úroveň. Díky tomu, že je země střediskem ropného průmyslu společně s kombinací vysokých příjmů, má možnost investovat do modernizace a také rozšiřování ozbrojených sil státu.¹³¹ Je třeba poznamenat, že ropa zastává nejdůležitější článek ekonomiky této země. Vývoj na trhu ropy má tedy vliv na celou ekonomiku. Pokud dojde ke snížení cen na trhu ropy, ovlivní se tím i příjmy států a pozastavují se investice do modernizace země.

Saúdská Arábie vlastní asi 17,2 % zásob ropy a řadí se na druhé místo zemí s největšími zásobami ropy na světě. Země OPECu vlastní asi 70 % ropných rezerv. Saúdská Arábie je největším vývozcem ropy na světě. Řadí se také k zemím s největší produkcí, kde v posledních letech drží první tři místa Spojené státy americké, Saúdská Arábie a Rusko.¹³²

Ropný sektor představuje asi 87 % státních příjmů, 42 % HDP a 90 % příjmů z exportu. V roce 2017 vznikl v království rozpočtový schodek. Ačkoli království může několik let financovat vysoké schodky čerpáním svých značných zahraničních aktiv nebo půjčováním, království snížilo kapitálové výdaje a snížily se dotace na elektřinu, vodu a ropné produkty. Nižší ceny ropy zapříčinily příjem nižšího objemu peněz do státního rozpočtu. Reakcí na tento schodek bylo, že Saúdská Arábie vůbec poprvé zavedla daň z přidané hodnoty, a to ve výši

---

¹²⁹ World Development Indicators (WDI) | Data Catalog. *Data Catalog | Data Catalog* [online]. © 2020 The World Bank Group, All Right Reserved. [cit. 2021-02-08]. Dostupné z: <https://datacatalog.worldbank.org/dataset/world-development-indicators>

¹³⁰ 6 Things You Need to Know About OPEC+ – The Moscow Times. *The Moscow Times* [online]. © [cit. 2021-02-03]. Dostupné z: <https://www.themoscowtimes.com/2019/12/04/6-things-opec-russia-a68409>

¹³¹ PONÍŽILOVÁ, M. *Regionální řád a mocnosti Blízkého východu: formování blízkovýchodního řádu na pozadí soupeření regionálních mocností v letech 1945-2015*. Praha: Dokořán, 2016. Bod (Dokořán). ISBN 978-80-7363-813-9.

¹³² *Home* [online]. © [cit. 2020-12-30]. Dostupné z: <https://www.bp.com/content/dam/bp/business-sites/en/global/corporate/pdfs/energy-economics/statistical-review/bp-stats-review-2020-oil.pdf>

5 %. Saúdská Arábie podporuje růst soukromého sektoru s cílem diverzifikovat své hospodářství a zaměstnávat více saúdských státních příslušníků.¹³³

Ropným gigantem Saúdské Arábie je Saudi Aramco (Arabian American Oil Company), což je saúdská ropná společnost, která byla založena roku 1933 dohodou mezi vládou Saúdské Arábie a kalifornskou společností jako Standard Oil Company (SOCAL). Společnost rychle expandovala a roku 1949 vyprodukovala až 500 000 barelů za den. Od roku 1973 začala Saúdská Arábie postupně skupovat podíly společnosti a po vlnách znárodnování a na konci 70. let byla Saúdská Arábie 100 % vlastníkem.¹³⁴

Saudi Aramco vlastní druhé největší ropné ložisko na světě a dle tržního ocenění je třetí největší společností na světě. Provozuje více než 100 ropných vrtů. Její příjmy se rok od roku liší. Tato společnost dosáhla v roce 2017 čistého příjmu 75,9 miliard USD, roku 2018 čistého příjmu 111 miliard USD a v roce 2019 to dělalo 88 miliard USD. Příjmy ovlivňují ceny ropy a objem produkce.¹³⁵

V roce 2016 oznámil saúdský korunní princ Mohamed bin Salmán, že hodlá se společností Saudi Aramco vstoupit na burzu. Měl v plánu prodat 5 % akcií v rámci mezinárodní počáteční veřejné nabídky (IPO).¹³⁶ Tento krok udělal proto, aby zvýšil výnosy a investice a země měla dostatek financí na ambiciózní hospodářské reformy v zemi. Ovšem Saúdové několikrát IPO odložili, až v září 2019 se proces znovu uvedl do pohybu. V prosinci 2019 proběhla první veřejná nabídka na saúdské burze cenných papírů Tadawul. Akcie ve výši 1,5 % se prodaly za 25,6 miliard USD.¹³⁷ Tato cena tvořila největší primární nabídku na světě. Během druhého dne od vstupu na burzu se také firma stala první společností na světě, jejíž tržní kapitalizace překonala dva biliony dolarů. Prodejem dalších akcií poté překonala dokonce svůj rekord a vzrostla na 29,4 miliard USD.¹³⁸

---

¹³³ Saudi Arabia. *Forbes* [online]. © 2021 Forbes Media LLC. All Rights Reserved [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/places/saudi-arabia/?sh=47c2d4d84e5c>

¹³⁴ What Is Saudi Aramco? *Investopedia: Sharper insight, better investing*. [online]. [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <https://www.investopedia.com/what-is-saudi-aramco-4682590>

¹³⁵ IPO Saudi Aramco – zjistěte vše o největším IPO v historii. *Broker LYNX | Investujte s výhodami* [online]. [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <https://www.lynxbroker.cz/vzdelavani/saudi-aramco/>

¹³⁶ Saudi Arabia. *Forbes* [online]. © 2021 Forbes Media LLC. All Rights Reserved [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/places/saudi-arabia/?sh=47c2d4d84e5c>

¹³⁷ The Saudi Aramco IPO breaks records, but falls short of expectations. *Brookings - Quality. Independence. Impact* [online]. ©2021 [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2019/12/11/the-saudi-aramco-ipo-breaks-records-but-falls-short-of-expectations/>

¹³⁸ Primární nabídka Saudi Aramco překonala dosavadní rekord, vzrostla na 29,4 miliardy dolarů | iROZHLAS - spolehlivé zprávy. *iROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy* [online]. © 1997 [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/ekonomika/saudi-aramco-akcie-primarni-nabidka-rekord_2001121701_tzr

Finanční prostředky z prodeje 1,5 % podílu IPO šli do Saúdskoarabského veřejného investičního fondu (PIF). Tento fond je svrchovaným investičním fondem Saúdské Arábie, zároveň se řadí k největším státním investičním fondům na světě. Fond má za cíl realizovat politiku korunního prince Mohameda bin Salmána za účelem diverzifikace ekonomiky. Ovšem konstatuje se, že ekonomický dopad z prodeje akcií společnosti Saudi Aramco bude nějakou dobu trvat.¹³⁹

V současné době tedy vláda vlastní nad 95 % akcií společnosti. Projevila se zde krize kolem pandemie COVID-19, který způsobil převis nabídky nad poptávkou. Na konci dubna 2020 klesla cena ropy na pouhých 20 USD.¹⁴⁰ Tento propad způsobil, že se zisk Saudi Aramco propadl o 25 %. Tento propad se odrazil na hospodářských výsledcích nejen společnosti, ale samozřejmě také celé země. Reakcí na tento pokles bylo zvýšení DPH o třetinu, tedy z 5 % na 15 %, zároveň také snížení investičních nákladů či zrušení příspěvků na životní náklady pro státní zaměstnance.¹⁴¹

3.1 Závislost na ropě

Ropa pomohla ke zlepšení strategického významu země a přispěla k integraci státní ekonomiky do globální ekonomiky. Jak už bylo uvedeno, zpočátku při objevení ropy byla těžba v rukou mezinárodních ropných společností, které ovlivňovaly produkci ropy a její celkovou politiku. Po vlně znárodnování byl ropný průmysl postupně začleněn do ekonomik ropných zemí. Dnes už je ekonomika Saúdské Arábie závislá na vývoji na trhu ropy. Ropa a ropný sektor hraje rovněž podstatnou roli v sociálních, ekonomických i politických změnách země.¹⁴² Ropa ale nemá vliv jen na domácí ekonomiku. Svou roli hraje například i ve válkách. V USA se spotřeba galonu benzínu na jednoho vojáka od druhé světové války až po současnost stále zvyšuje. Dá se tedy říci, že otázka spotřeby ropy zasahuje i do okruhu militarizace.¹⁴³

---

¹³⁹ Aramco IPO to help Saudi economy shift from oil: finance minister | Reuters. *Business & Financial News, U.S & International Breaking News | Reuters* [online]. © 2021 Reuters. All Rights Reserved. [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-saudi-aramco-ipo-economy-interview-idUSKBN1YF0VJ>

¹⁴⁰ Kurzy.cz, AliaWeb [online]. © 2000-2021 [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/komodity/ropa/>

¹⁴¹ Kolaps cen ropy ohrožuje Saúdskou Arábii. Stát zvyšuje daně, bere lidem příspěvky – *Novinky.cz. Novinky.cz – nejčtenější zprávy na českém internetu* [online]. © 2003 [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/ekonomika/clanek/kolaps-cen-ropy-ohrozuje-saudskou-arabii-stat-zvysuje-dane-bere-lidem-prispevky-40323708>

¹⁴² MAITAH, M. *Zvláštnosti makroekonomické politiky zemí Blízkého východu*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-608-0.

¹⁴³ KREJČÍ O., *Válka*. 2. vydání. Praha: Professional Publishing, 2011. ISBN 978-80-7431-063-8.

Energetické odvětví je páteří ekonomiky Saúdské Arábie, především pak ropný sektor.¹⁴⁴ To může být problém. Cena ropy je dána nabídkou a poptávkou. Ceny v ropném průmyslu jsou nestabilní a mohou být ovlivňovány různými faktory. Když je cena ropy vysoká, vede to k přílivu peněz do země. Zádrhel nastává, když cena ropy klesne a tím se sníží i příjmy státu.¹⁴⁵ Cena na světových trzích je nestabilní a kolísá. Tyto proměnlivé ceny představují riziko pro ekonomiky závislé na dovozech. Může se zde projevit tzv. holandská nemoc.

Holandská nemoc je termín, kdy v tomto případě těžební sektor roste na úkor ostatních sektorů ekonomiky. Pokud je cena ropy vysoká a dochází zde k přílivu peněz z ropy, vede to postupně ke zhodnocení domácího měnového kurzu proti zahraničním měnám a dochází k levnému importu. Do země putuje velké množství deviz a není zde nutnost diverzifikovat ekonomiku. Respektive tlumí se zde tendence k diverzifikaci, jelikož je mnohem levnější a snazší sem zboží dovážet než ho vyrábět. Jakmile ale cena ropy klesne, dochází k devalvaci kurzu, přebytku importu nad exportem a tím také ke snížení státních příjmů.¹⁴⁶ Ekonomika se tak stává závislá na výkyvech na trhu ropy. Čím větší podíl státních příjmů zastává těžba, tím větší riziko může nastat při kolísání cen ropy. Společně s proměnlivými cenami na trhu s ropou se také musí do budoucna brát v potaz, že ropa je surovina vyčerpatelná. Proto u řad ropných zemí lze zpozorovat snahu o diverzifikaci ekonomiky. Diverzifikace znamená snížení rizik umístěním vlastních prostředků místo jednoho podniku do velkého množství podniků. K diverzifikaci ekonomiky mohou pomoci suverénní fondy. Za tímto účelem funguje také Saúdskoarabský veřejný investiční fond, který se snaží stát jedním z největších investičních fondů na světě. Snaží se také pomoci s diverzifikací ekonomiky a investovat do atraktivních, dlouhodobých příležitostí jak na domácí, tak na mezinárodní úrovni.¹⁴⁷

Diverzifikace v Saúdské Arábii je orientovaná na nová ekonomická odvětví a aktivity. Diverzifikace má za cíl snížit závislost na ropném průmyslu a také snížit import některých spotřebních a průmyslových produktů. Země se proto zaměřuje na rozvoj tzv. high-tech

---

¹⁴⁴ Saudi Arabia – The World Factbook. [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/saudi-arabia/#economy>

¹⁴⁵ ŠVIHLÍKOVÁ, I. *Globalizace a krize: souvislosti a scénáře*. Všeň: Grimmus, 2010. ISBN 978-80-87461-01-3.

¹⁴⁶ ŠVIHLÍKOVÁ, I. *Globalizace a krize: souvislosti a scénáře*. Všeň: Grimmus, 2010. ISBN 978-80-87461-01-3.

¹⁴⁷ PIF - Public Investment Fund . *Document Moved* [online]. © 2021 [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: <https://www.pif.gov.sa/en/Pages/About-PIF.aspx>

průmyslu, solární energetiky a podporuje také turismus.¹⁴⁸ V oblasti soukromého sektoru se stát zaměřuje na zdravotnictví, vzdělání a infrastrukturu.

S cílem modernizovat a diverzifikovat ekonomiku započal král Abd Alláh bin Abd al-Azíz. Král Adb Alláh se ujal plně vlády roku 2005, i když byl de facto vladařem již od roku 1996 poté, co nebyl jeho předchůdce král Fahd schopn plnohodnotně vládnout.¹⁴⁹ Za jeho vlády se investovalo do infrastruktury země, ale současně i do rozvoje petrochemického průmyslu. Jeho záměrem bylo omezit závislost na ropě, modernizovat sektor obchodu a učinit jej efektivním. V souvislosti s modernizací ekonomiky byla také zahájena výstavba ekonomických měst. Ty měly za úkol poskytnout Saúdům nová pracovní místa a zlepšení jejich pracovních zkušeností. Hlavním cílem ekonomických měst je zvýšit životní úroveň obyvatelstva a zajistit růst ekonomiky.¹⁵⁰

V prosinci 2005 se také Saúdská Arábie stala členem Světové obchodní organizace (WTO).¹⁵¹ To vedlo k většímu otevření zahraničním investicím a vytváření nových pracovních míst.

V lednu 2015 král Adb Alláh zemřel a na trůn nastoupil Salmán bin Abd al-Azíz. Na konci roku 2015, v reakci na pokles cen ropy v rámci úsporných opatření, Saúdská Arábie zvýšila cenu pohonných hmot, elektřiny a vody. I přes tato opatření se rozpočet království nacházel v deficitu. Krize se začala odrážet i ve stavebnictví a zastavily se některé projekty. Za těchto okolností byl současným korunním princem následujícího roku představen program Saudi Vision 2030. Vision 2030 je projekt, který má za cíl pomoci s diverzifikací země. Tento dlouhodobý plán je postaven na sérii zdlouhavých procesů.

Vision 2030 vychází ze tří pilířů. Prvním je saúdský status srdce arabského islámského světa. Druhým je odhodlání stát se globální investiční velmocí a třetí pilíř vychází

---

¹⁴⁸ PONÍŽILOVÁ, M. *Regionální řád a mocnosti Blízkého východu: formování blízkovýchodního řádu na pozadí soupeření regionálních mocností v letech 1945–2015*. Praha: Dokořán, 2016. Bod (Dokořán). ISBN 978-80-7363-813-9.

¹⁴⁹ Rulers of Saudi Arabia (1932-Present). *Jewish Virtual Library* [online]. © 1998 [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <https://www.jewishvirtuallibrary.org/rulers-of-saudi-arabia-1932-present>

¹⁵⁰ King Abdullah Economic City: Engineering Saudi Arabia's post-oil future - ScienceDirect. *ScienceDirect.com* | *Science, health and medical journals, full text articles and books*. [online]. © 2015 Elsevier Ltd. All rights reserved. [cit. 2021-02-05].

Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S026427511500030X>

¹⁵¹ WTO | Kingdom of Saudi Arabia - Member information. *World Trade Organization - Home page - Global trade* [online]. [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/thewto_e/countries_e/saudi_arabia_e.htm

z transformace strategické polohy země, kdy Saúdská Arábie spojuje tři světové kontinenty, je epicentrem obchodu a bránou do světa.¹⁵²

Program Vision 2030 se zabývá třemi hlavními tématy. Prvním tématem je živá společnost. V zájmu dosažení živé společnosti se Saúdská Arábie orientuje na svůj lid a islámskou víru. Chce toho dosáhnout pomocí zvýšení počtu návštěvníků proudících do Mekky, založením největšího islámského muzea na světě, zdvojnásobením počtu saúdských památek zapsaných na seznam UNESCO, podporou růstu kulturních a zábavních příležitostí, podporou zdravého životního stylu a v neposlední řadě pomocí rozvoje saúdských měst tak, aby alespoň tři byla uznána za nejlépe hodnocená města na světě. Druhým tématem je dosažení prosperující ekonomiky, kdy se země snaží diverzifikovat svou ekonomiku a vytvářet pracovní možnosti pro své občany. Chce toho dosáhnout zaměřením na oblast vzdělání, podnikání a inovací. Země chce také uvolnit průmyslová odvětví, jako je výroba, obnovitelná energie a cestovní ruch. Posledním tématem je ambiciózní národ. Zde se země zaměřuje na strategii odpovědnosti, transparentnosti a účinnosti. Toto téma hovoří o nulové toleranci korupce, rozšíření online služeb, zlepšení úrovně správ, a tím pádem zvýšení transparentnosti.¹⁵³

Vision 2030 se skládá ze dvou částí. První část se zaměřuje na důsledky poklesu cen ropy a vládních příjmů. Druhá část navrhuje pobídky a doporučení pro udržitelnou reformu země.¹⁵⁴

Z prohlášení korunního prince Mohammeda bin Salmána z roku 2020, saúdská vláda neustále postupuje v souladu s plánem Vision 2030. Země se snaží dodržet závazek provádět reformy, plány a programy k dosažení této vize. Je zde snaha o vytvoření pulsující a ambiciózní společnosti i prosperující ekonomiky. Rovněž je zde stále aspirace na diverzifikaci ekonomiky, zlepšení kvality života, vytváření pracovních míst a zlepšování veřejných služeb. Zachování finanční a ekonomické stability je zásadním pilířem udržitelného růstu. Nadále se podporují programy, které přispívají k dosažení vize. Patří sem například financování velkých projektů a podpora mikropodniků, malých a středních podniků i podnikatelů. To jsou některé z

---

¹⁵² Message from HRH Prince Mohammed Bin Salman Bin Abdulaziz Al-Saud | Saudi Vision 2030. المملكة العربية السعودية 2030 [online]. © All rights reserved to Saudi Vision 2030 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.vision2030.gov.sa/en/vision/crown-message>

¹⁵³ Vision 2030 | The Embassy of The Kingdom of Saudi Arabia. Home | The Embassy of The Kingdom of Saudi Arabia [online]. [cit. 2021-02-06] Dostupné z: <https://saudiembassy.net/vision-2030>

¹⁵⁴ Rice University's Baker Institute [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.bakerinstitute.org/media/files/files/717a5914/CME-GulfEconReform-060116.pdf>

nejdůležitějších motorů růstu, které budou tlačit na diverzifikaci. Nadto se otevírají nová pole pro investice a zaměstnanost.¹⁵⁵

Saúdská Arábie také rozšiřuje obranný sektor a přesunuje vojenský průmysl na vyšší přidanou hodnotu pro národní hospodářství. I tady probíhaly v posledních letech reformy a došlo k vyššímu zaměření na oblast kybernetické bezpečnosti, vesmírného programu či satelitního průmyslu.¹⁵⁶

Ovšem proces diverzifikace je dlouhodobá a finančně nákladná strategie. I přes snahu diverzifikace ekonomiky je ropa stále hlavní vývozní komoditou. Ropa a ropné produkty tvoří asi 90 % exportu. Ropa tedy zastává prozatím nejdůležitější ze všech článků ekonomiky této země.¹⁵⁷ Může se očekávat, že i do budoucnosti bude ropa klíčovou surovinou ve světě. I přes hledání nových alternativ nejen v Saúdské Arábii, ale po celém světě se v některých zemích zvyšuje spotřeba tohoto energetického zdroje. I když v Evropské unii můžeme zpozorovat pokles spotřeby, naopak u velmocí jako jsou Čína a Spojené státy americké se zvyšuje spotřeba těchto energetických zdrojů.¹⁵⁸ Saúdská Arábie tedy sehrává svou úlohu v globálním energetickém průmyslu. Nejenže má značný vliv v OPECu, ale na saúdské ropě je závislých hned několik zemí, například i jeden z největších mezinárodních aktérů – USA.¹⁵⁹

3.2 Politika korunního prince Mohameda bin Salmána

V Saúdské Arábii de facto vládne mladý princ Mohamed bin Salmán. Král zůstává spíše v pozadí a jeho syn provádí v zemi změny. Mohamedova moc pomalu rostla od dob, kdy se jeho otec stal vládcem, i když v té době ještě nebyl korunní princ.

---

¹⁵⁵ Supporting diversification: Crown Prince Mohammed bin Salman bin Abdulaziz Al Saud, on the 2020 budget and priorities to achieve Saudi Vision 2030 | Egypt 2020 | Oxford Business Group. *Oxford Business Group - Economic Research & Foreign Direct Investment Analysis* [online]. ©2021 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://oxfordbusinessgroup.com/viewpoint/supporting-diversification-crown-prince-mohammed-bin-salman-bin-abdulaziz-al-saud-2020-0>

¹⁵⁶ Saudi Arabia focuses on defence and aerospace manufacturing capacity | Saudi Arabia 2020 | Oxford Business Group. *Oxford Business Group - Economic Research & Foreign Direct Investment Analysis* [online]. © 2021 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://oxfordbusinessgroup.com/overview/system-ready-administrative-reform-and-focus-local-manufacturing-capacity>

¹⁵⁷ Saudi Arabia – The World Factbook. [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/saudi-arabia/#economy>

¹⁵⁸ JENÍČEK, V., FOLTÝN, J. *Globální problémy světa – v ekonomických souvislostech*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-326-4.

¹⁵⁹ Saudi Arabia - The World Factbook. [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/saudi-arabia/#economy>

Mohamed bin Salmán, narozený v srpnu roku 1985, pracoval již pro několik státních orgánů. Od roku 2009 byl zvláštním poradcem otce, současného krále Salmána bin Abd al-Azíze, v té době guvernéra Rijádu. Jeho otec se o tři roky později nato stal korunním princem.¹⁶⁰

Roku 2015 se stal Salmán bin Abd al-Azíz králem. Korunním princem se však Mohamed stal až dva roky po jeho nástupu. Nový král jmenoval za následníka trůnu svého synovce Mohameda bin Nájifa. Poprvé se stalo, že byl na tento post jmenován vnuk zakladatele království Abd al-Azíze ibn Saúda, a ne jeden z jeho synů jak tomu bylo doposud. Nájif se současně stal ministrem vnitra. V té době byl Mohamed bin Salmán jmenován ministrem obrany, v tom samém roce také zástupcem korunního prince. Stal se tak nejmladším ministrem vůbec.¹⁶¹

Jedním z prvních činů Mohammeda bin Salmána v této funkci bylo zahájení vojenské intervence do Jemenu v březnu 2015 společně s dalšími arabskými státy. Princ vedl agresivní zahraniční politiku, aby čelil vlivu regionálního rivala – Íránu.¹⁶² Toto bombardování mělo za následek zničení skladů, továren, elektráren, přístavů, nemocnic, mostů a spousty dalších cílů, ovšem především měl také několik tisíc obětí z řad civilistů.¹⁶³

Tato akce stála Saúdskou Arábii miliardy dolarů a vedla k mezinárodní kritice za mnoho obětí. Zároveň došlo ke snížení státního rozpočtu kvůli poklesu cen ropy. Jako úsporná opatření Mohamed zmrazil vládní zakázky a snížil platy civilních zaměstnanců. Také se v této době začalo uvažovat o prodeji části akcií společnosti Saudi Aramco.

V současné době v zemi došlo k uvolnění některých sociálních omezení. Díky tomu si Mohamed získal část obyvatelstva, především mladších Saúdu. Někteří ho viděli jako energetického zástupce své generace, avšak mnozí v něm viděli jen povýšence, který riskuje nestabilitu. Jeho mnohem starší bratranec, korunní princ a ministr vnitra Nájif měl podporu mnoha starších a také dobré vazby na Washington. Nájif zastával spíše klidnou a ústupnou

---

¹⁶⁰ Saudi Crown Prince Mohammed bin Salman, power behind the throne - BBC News. *BBC - Homepage* [online]. © 2021 BBC. The BBC is not responsible for the content of external sites. [cit. 2021-02-07]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-40354415>

¹⁶¹ Saudi king replaces crown prince in cabinet reshuffle | Saudi Arabia News | Al Jazeera. *Breaking News, World News and Video from Al Jazeera | Today's latest from Al Jazeera* [online]. ©2021 [cit. 2021-02-07]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2015/4/29/saudi-king-replaces-crown-prince-in-cabinet-reshuffle>

¹⁶² Profile: Crown Prince Mohammed bin Salman | Mohammed bin Salman News | Al Jazeera. *Breaking News, World News and Video from Al Jazeera | Today's latest from Al Jazeera* [online]. © [cit. 2021-02-07]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/features/2017/12/14/profile-crown-prince-mohammed-bin-salman>

¹⁶³ [Letter from Washington] | Acceptable Losses, by Andrew Cockburn | Harper's Magazine. *Harper's Magazine* [online]. © 2021 [cit. 2021-02-010]. Dostupné z: <https://harpers.org/archive/2016/09/acceptable-losses/>

politiku, zatímco jeho bratranec provádí přesný opak. Postupně docházelo k většímu nárůstu Mohamedovy moci, až nakonec vystřídal Nájifa a stal se následníkem trůnu.¹⁶⁴ V červnu 2017 král Salmán zbavil funkce korunního prince svého synovce a dosadil na tento post prince a následníka trůnu svého syna Mohameda bin Salmána.¹⁶⁵

Mohamed bin Salmán realizuje kontroverznější politiku. Důkazem je například intervence v Jemenu anebo blokáda v Kataru. Princ je rovněž velmi ambiciózní. Ve svém prohlášení z roku 2016 představil úmysl, podle kterého by se Saúdská Arábie měla do čtyř let obejít bez ropy. K tomuto cíli měl přispět také prodej části Saudi Aramco, který byl původně plánován prodejem 5 % akcií a ne 1,5 %.¹⁶⁶ Pro zemi je dobré, že se chce zbavit závislosti na ropě, především v souvislosti tlumení holandské nemoci, ale jak už bylo zmíněno, diverzifikace ekonomiky je velice náročný a zdoluhavý proces a nedá se stihnout za dobu čtyř let. Tento cíl byl tedy již zpočátku nereálný. Změny budou nejspíše pozorovatelné spíše ve větším časovém rozmezí. Tento proces, oprostít se ze závislosti na ropě navíc zkomplikovala další krize. Země, jakožto i zbytek světa, se momentálně potýká s následky pandemie COVID-19.

Princ Mohamed se zaměřuje na modernizaci království a již přinesl mnoho reforem. Jsou to reformy jak ekonomické, například program Vision 2030, ale i sociální. Princ provedl změny v oblasti lidských práv, především v oblasti ženských práv.¹⁶⁷ Ženy od roku 2017 mohou řídit automobilové vozidlo, ženy nad 21 let nyní také mohou cestovat, zrušen byl trest smrti pro nezletilé.¹⁶⁸

Jeho reformy rozhodně nekončí a v zemi se chystají také právní reformy. Přípravují se zákony, které by měly vstoupit v platnost v průběhu roku 2021. Mohamed chce změnit systém

---

¹⁶⁴Rise of Saudi Prince Shatters Decades of Royal Tradition -The New York Times. *Wayback Machine* [online]. © 2016 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20161016213234/http://www.nytimes.com/2016/10/16/world/rise-of-saudi-prince-shatters-decades-of-royal-tradition.html>

¹⁶⁵ Saudi Arabia's king replaces nephew with son as heir to throne - CNN. *CNN International – Breaking News, US News, World News and Video* [online]. © [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2017/06/21/middleeast/saudi-arabia-crown-prince/index.html>

¹⁶⁶ Stop závislosti, vyhlašují Saúdové. Do čtyř let plánují režim „bez ropy“. *Forbes* [online]. © 2021 MediaRey, SE [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <https://forbes.cz/stop-zavislosti-vyhlasuji-saudove-do-ctyr-let-planuji-rezim-bez-ropy/>

¹⁶⁷ Stop závislosti, vyhlašují Saúdové. Do čtyř let plánují režim „bez ropy“. *Forbes* [online]. © 2021 MediaRey, SE [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <https://forbes.cz/stop-zavislosti-vyhlasuji-saudove-do-ctyr-let-planuji-rezim-bez-ropy/>

¹⁶⁸ Attention Required! | Cloudflare. *Attention Required! | Cloudflare* [online]. © 2020 [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <https://www.arabnews.com/node/1692851/saudi-arabia>

soudnictví a upravit právo šaría na kodifikované právo.¹⁶⁹ Jenže zavést takové zákony v tradičním konzervativním království se může zajisté setkat s nelibostí. Mohamed je velice mladý a provádí kroky k modernímu otevřenému království. A nejedná se pouze o právní zákony, ale opět je zde návrh o prodej více akcií společnosti Saudi Aramco.¹⁷⁰

Změna pro zemi již nastala, když na nástupnické místo krále nastoupila nová generace. Pětatřicetiletý korunní princ provádí v zemi nejen již zmíněné reformy, ale také realizuje proměny v samotné vládě. Mohamed bin Salmán postupně převádí systém konsensu v rámci rodiny na vládu pouze jednoho muže. V kabinetu je nyní méně zástupců, než bylo za předchozích králů. Mohamed upevnil rovněž svou pozici zatknutím členů královské rodiny a úředníků v březnu 2020.¹⁷¹ Mezi zatčené patřil jeden z posledních přeživších synů zakladatele království a také bývalý korunní princ Mohamed bin Nájif. Došlo tak k zatčení velmi vlivných postav v tomto království. Nicméně k zatýkání došlo již dříve. Mohamed bin Salmán nařídil zadržení desítek saúdských královských členů rodiny, ministrů a podnikatelů v roce 2017.¹⁷² Tehdy proběhl v zemi tzv. nekrvavý palácový převrat. Mohamed bin Salmán, s požehnáním svého otce, sesadil dosavadního korunního prince a sám zaujmul jeho místo. Řada z těch, co pracovala pro Nájifa, byla ze svých funkcí odstraněna.¹⁷³ Se zatýkáním vlastních příbuzných v zemi se dostává na povrch otázka, jaký to bude mít vliv na stabilitu země a jaký to bude mít následek pro tuto dědičnou monarchii.

V souvislosti s korunním princem jsou spojovány také mnohá obvinění. Mluví se například o smrti novináře Džamála Chášukdžího. Tento novinář a kritik Saúdské Arábie, především tedy politiky korunního prince, žil od roku 2017 v exilu ve Spojených státech. O rok později Chášukdží vstoupil na konzulát Saúdské Arábie v Istanbulu a od té doby se pohřešuje. Saúdští

---

¹⁶⁹ Saudi Arabia announces major legal reforms, paving the way for codified law. [online]. © 2021 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://www.cnn.com/2021/02/09/saudi-arabia-announces-legal-reforms-paving-the-way-for-codified-law.html>

¹⁷⁰ Saudi Crown Prince: Aramco To Sell More Shares To Public | OilPrice.com. *Crude Oil Prices Today | OilPrice.com* [online]. [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <https://oilprice.com/Energy/Energy-General/Saudi-Crown-Prince-Aramco-To-Sell-More-Shares-To-Public.html>

¹⁷¹ Carey G. *34-Year-Old Saudi Crown Prince Consolidates His Power* [online]. [cit. 2021-02-07]. Dostupné z: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-03-10/saudi-succession-in-focus-as-crown-prince-clears-his-own-path>

¹⁷² Saudi Arabia detains three senior members of royal family - BBC News. *BBC - Homepage* [online]. © 2021 BBC. The BBC is not responsible for the content of external sites. [cit. 2021-02-07]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-51778781>

¹⁷³ Saudi Crown Prince Mohammed bin Salman, power behind the throne – BBC News. *BBC –Homepage* [online]. © 2021 BBC. The BBC is not responsible for the content of external sites. [cit. 2021-02-07]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-40354415>

úředníci uvedli, že novinář odešel z tohoto konzulátu v pořádku, ale později vyšlo na povrch, že zde byl Chášukdží nejspíše hned pár minut po příchodu usmrcen. Rijád zpočátku odmítal přiznání na podílu smrti Chášukdžího. V následujících měsících se objevila protichůdná vyprávění o tom, jak zemřel, co se stalo s jeho ostatky a kdo za to mohl. Saúdští úředníci uvedli, že novinář byl zabit během zásahu týmu agentů vyslaných s cílem přesvědčit ho, aby se vrátil do království, zatímco turečtí představitelé uvedli, že agenti jednali na rozkaz nejvyšší úrovně saúdské vlády. Zpráva z vyšetřování OSN zveřejněná v červu 2019 dospěla k závěru, že za smrt Chášukdžího je zodpovědná Saúdská Arábie. Tato vražda byla mezinárodně odsouzena a došlo k narušení diplomatických vztahů s mnoha zeměmi, včetně USA. Poté, co Saúdové vraždu potvrdili, americký prezident Donald Trump označil tento skandál za nejhorší utajení v historii, nicméně hájil americké vazby na království, jakožto klíčového obchodního partnera. Opačný názor měli senátoři z amerického Kongresu, kteří chtěli, aby proti Saúdské Arábii byly provedeny tvrdší kroky zastavením prodeje zbraní. Německo, Finsko a Dánsko byly mezi evropskými národy, které zrušily dohody o obchodu se Saúdskou Arábií.¹⁷⁴

Saúdský korunní princ je také podezřelý z pokusu o vraždu Saada Džábrího. Saad zastával funkci poradce předešlého korunního prince Mohameda bin Nájifa. Poté, co se stal korunním princem Mohamed bin Salmán, Džábrí odešel do exilu do Kanady. Korunní princ údajně usiloval o návrat Saada do Saúdské Arábie. Necelé dva týdny po vraždě novináře Džamála Chášukdžího do Kanady odcestovala skupina Saúdů. Cíl této skupiny měl být Saad Džábrí. Tato skupina ovšem vypadala podezřele a nebylo jí povoleno vstoupit na kanadské území.¹⁷⁵

Nedávné vyšetřování nabourání do telefonu miliardáře a šéfa Amazonu Jeffa Bezose z roku 2018 ukazuje také na Saúdskou Arábii, dokonce přímo na korunního prince. Podle Bezose dostal od Mohameda bin Salmána zprávu a následně na to mu bylo z telefonu odcizeno velké množství dat. Velvyslanectví Saúdské Arábie toto obvinění plně popírá. Bezos je zároveň také majitelem listu The Washington Post, kde publikoval kritizující články i zavražděný novinář Chášukdží. Tato zpráva Bezasovi přišla půl roku před novinářovou smrtí.¹⁷⁶

---

¹⁷⁴ Jamal Khashoggi: All you need to know about Saudi journalist's death - BBC News. *BBC - Homepage* [online]. Copyright © 2021 BBC. The BBC is not responsible for the content of external sites. [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-45812399>

¹⁷⁵ Saudi Crown Prince Mohammed bin Salman denies sending hit squad to Canada - BBC News. *BBC - Homepage* [online]. Copyright © 2021 BBC. The BBC is not responsible for the content of external sites. [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-55232926>

¹⁷⁶ Saúdové se asi nabourali do telefonu šéfa Amazonu. Pomocí zprávy od korunního prince - Aktuálně.cz. *Zprávy - Aktuálně.cz* [online]. © 1999 - 2021 [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/saudove-se-asi-nabourali-do-telefonu-sefa-amazonu-pomoci-zpr/r~4a93c8c23d0411eaac60ac1f6b220ee8/>

Saúdská Arábie reprezentuje mladého Mohameda bin Salmána jako prince, který napomáhá zemi k modernizaci a diverzifikaci ekonomiky. Ovšem ze zahraniční na něj padá častá kritika za jeho činy.

ZÁVĚR

Saúdská Arábie prošla během minulého století zásadními změnami. Spojením kmenů na Arabském poloostrově vznikly celkem tři saúdskoarabské emiráty, z něhož třetí pod názvem Saúdskoarabské království trvá dodnes. Země byla nerozvinutá a převládalo zde pastevectví a zemědělství. Přestože v okolních zemích docházelo k určité modernizaci státně politické struktury, Saúdská Arábie byla vystavena těmto vlivům jen minimálně. Změnu pro budoucnost země znamenal objev ropy. V roce 1938 na území Saúdské Arábie byla objevena komerčně využitelná ložiska ropy. K většímu exportu ropy došlo až ve čtyřicátých a padesátých letech dvacátého století. Saúdská Arábie se stala důležitým dodavatelem ropy do celého světa. I když tento rozkvět ropného průmyslu znamenal přírůstek státních příjmů, v zemi doposud nenastaly v sociálně ekonomické struktuře žádné větší změny. Většina příjmů z ropy byla vyhrazena pro královský dvůr a země se řadila k nejzaostalejším zemím Blízkého východu. Král Saúd bin Abd al-Azíz se v zemi snažil provést určité reformy. Za jeho vlády došlo také ke snížení exportu ropy, tedy i státních příjmů. V důsledku toho země v roce 1958 dosáhla téměř bankrotu. Za následujícího období vlády Fajšala bin Abd al-Azíze došlo ke zvýšení příjmů z ropy a Saúdská Arábie se rovněž dostala mezi hlavní producenty a vývozce ropy na světě. K této změně došlo s pomocí ropného šoku. V zemi byly vytvořeny základní prvky moderní infrastruktury.

Na počátku sedmdesátých let došlo ke změně v ropném světě. Během prvního ropného šoku roku 1973 se poprvé začalo uvažovat o použití ropy jako ropné zbraně k dosažení svých zájmů. Členové OPECu, kde má Saúdská Arábie dominantní postavení, se rozhodli snížit cenu ropy, společně s produkcí ropy. Tento čin měl za následek zhoršení ekonomiky ve většině zemí světa. Naopak pro Saúdskou Arábii to znamenalo velký přísun bohatství a zároveň zesílení své pozice ve světě. Díky získanému bohatství vznikly prostředky pro modernizaci země. Po vypuknutí revoluce v Íránu, přišla druhá ropná krize, v důsledku toho došlo k poklesu exportu ropy a zvýšení její ceny.

Tato revoluce také zapříčinila zhoršení vzájemných vztahů mezi Saúdskou Arábií a Íránem. Na území Íránu vznikla nová forma státu. Nejen, že tato republika byla pod vedením šíitů, ale zároveň měla saúdská rodina obavy z šíření této revoluce na své území. V současné době můžeme Írán považovat za úhlavního protivníka Saúdské Arábie. Vzájemné rivalství jde vidět například na území Jemenu, kde již od roku 2015 stále probíhá proxy válka mezi Íránem a Saúdskou Arábií.

Podstatný je také vztah mezi Saúdskou Arábií a USA. Zatím, co za prezidenta Obamy došlo k ochlazení vzájemných vztahů, Donald Trump viděl v Saúdské Arábii strategického partnera. Spojené státy dlouhodobě podporovaly dodávku zbraní do Saúdské Arábie. S nástupem nového prezidenta Bidena však prozatím USA pozastavuje prodej zbraní do Saúdské Arábie.

Ropný sektor představuje asi 87 % státních příjmů. To může být společně s cyklickými cenami ropy potíž. Ekonomika tak podléhá vlivům těchto výkyvů. Po nedávných poklesech cen ropy musela Saúdská Arábie vlivem tohoto poklesu zvýšit cenu pohonných hmot, elektřiny a vody. Země také poprvé zavedla DPH. Saúdská Arábie se proto snaží diverzifikovat ekonomiku prostřednictvím nových odvětví a aktivit. Země se drží plánu Vision 2030, i když ho zpomalila probíhající pandemie COVID-19. Vision 2030 si klade za cíl především diverzifikaci ekonomiky. Diverzifikace ekonomiky je ale dlouhodobá a finančně nákladná strategie. S financováním tohoto plánu by měly pomoci peníze z prodeje akcií firmy Saudi Aramco. Všechny tyto reformy vychází z politiky korunního prince Mohameda bin Salmána. Korunní princ přináší do země nejen moderní ekonomické plány, ale také samotnou novou politickou strukturu. Princ si upevňuje svou moc zatýkáním, případným odstraněním nevhodících se osob. Na Katar uvalil na tři roky diplomatické a obchodní embargo kvůli jeho zahraniční politice. Je také mezinárodně odsuzován především za vojenskou intervenci v Jemenu. Tento mladý a impulzivní princ dostává mnoho kritiky. I tak je ale momentálně jeden z nejmocnějších lidí v Perském zálivu.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

AXWORTHY, Michael a Zuzana KRÍHOVÁ. *Dějiny Íránu: říše ducha - od Zarathuštry po současnost*. Vyd. 2. Přeložil Jan MAREK. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2014. Dějiny států. ISBN 978-80-7422-352-5.

BERÁNEK, O. *Saúdská Arábie: mezi tradicemi a moderností: domácí politika, salafijská ideologie a zahraniční vztahy*. Praha: Volvox Globator, 2007. ISBN 978-80-7207-647-5.

BOUČEK, J. *Saúdská Arábie Stručná historie států*. Praha: Libry, 2005. ISBN 80-7277-218-X.

CÍLEK, V. a KAŠÍK, M. *Nejistý plamen: průvodce ropným světem*. Praha: Dokořán, 2007. ISBN 978-80-7363-122-2.

CIVÍN, L. *Jak porozumět globální ekonomice?: předmět a metody zkoumání globální ekonomiky*. Velké Přílepy: Olympia, 2018. ISBN 978-80-7376-498-2.

ČERNOCH, F., M. JIRUŠEK, H. KOĐOUSKOVÁ, J. OSIČKA a T. VLČEK. *Ropná politika USA: historie a výzvy*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-6649-6.

GALSKÝ, D. *Miliónové objevy: zlato, diamanty, kaučuk, ropa*. Praha: Albatros, 1988. ISBN 13-728-88.

JENÍČEK, V., FOLTÝN, J. *Globální problémy světa – v ekonomických souvislostech*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-326-4.

KREJČÍ O., *Válka*. 2. vydání. Praha: Professional Publishing, 2011. ISBN 978-80-7431-063-8.

MAITAH, M. *Zvláštnosti makroekonomické politiky zemí Blízkého východu*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-608-0.

PONÍŽILOVÁ, M. *Regionální řád a mocnosti Blízkého východu: formování blízkovýchodního řádu na pozadí soupeření regionálních mocností v letech 1945–2015*. Praha: Dokořán, 2016. Bod (Dokořán). ISBN 978-80-7363-813-9.

ŠVIHLÍKOVÁ, I. *Energetická bezpečnost: reakce na krizi*. Praha: Professional Publishing, 2009. ISBN 978-80-7431-013-3.

ŠVIHLÍKOVÁ, I. *Globalizace a krize: souvislosti a scénáře*. Všeň: Grimmus, 2010. ISBN 978-80-87461-01-3.

TIN, I. *Saúdská Arábie: meč a slovo: život podle Alláha – islámské právo v praxi*. Přeložila MIKOLÁŠKOVÁ L. Praha: Euromedia Group, 2019. Universum (Euromedia Group). ISBN 978-80-7617-711-6.

TUREČEK, Břetislav. *Světla a stíny islámu: drama Blízkého východu a sonda do duší jeho obyvatel*. V Praze: Knižní klub, 2007. ISBN 978-80-242-1909-7.

Seznam použitých zahraničních zdrojů

COPAKEN R. *The Arab oil weapon of 1973-74 as double-edged sword: its implications for future energy security*. Working Paper. University of Durham, Institute for Middle Eastern and Islamic Studies, Durham, 2003. ISSN 1476-4830.

SAMPSON A., *The Seven Sisters: The Great Oil Companies and the World They Made*. Hodder and Stoughton, 1975. ISBN 0 340 19427 8.

Seznam použitých internetových zdrojů

6 Things You Need to Know About OPEC+ – The Moscow Times. *The Moscow Times* [online]. © [cit. 2021-02-03]. Dostupné z: <https://www.themoscowtimes.com/2019/12/04/6-things-opec-russia-a68409>

Arab League Endorses No-Flight Zone Over Libya - The New York Times. *The New York Times – Breaking News, US News, World News and Videos* [online]. © 2021 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2011/03/13/world/middleeast/13libya.html>

Aramco IPO to help Saudi economy shift from oil: finance minister | Reuters. *Business & Financial News, U.S & International Breaking News | Reuters* [online]. © 2021 Reuters. All Rights Reserved. [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-saudi-aramco-ipo-economy-interview-idUSKBN1YF0VJ>

Attention Required! | Cloudflare. *Attention Required! | Cloudflare* [online]. © 2020 [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <https://www.arabnews.com/node/1692851/saudi-arabia>

Biden administration pauses weapons sales to Saudi Arabia, UAE | Weapons News | Al Jazeera. *Breaking News, World News and Video from Al Jazeera | Today's latest from Al Jazeera* [online]. ©

2021 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2021/1/27/us-reviewing-billions-in-arms-sales-to-saudi-arabia-uae>

Can Russia play a role in ending the Yemeni civil war? | Middle East Institute. *Middle East Institute* [online]. © 2018 Middle East Institute All Rights Reserved [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: <https://www.mei.edu/publications/can-russia-play-role-ending-yemeni-civil-war>

Carey G. *34-Year-Old Saudi Crown Prince Consolidates His Power* [online]. [cit. 2021-02-07]. Dostupné z: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-03-10/saudi-succession-in-focus-as-crown-prince-clears-his-own-path>

Education in Saudi Arabia. *Home - WENR* [online]. © 2020 World Education Services. [cit. 2020-11-20]. Dostupné z: <https://wenr.wes.org/2020/04/education-in-saudi-arabia>

General Authority for Statistics | للإحصاء العامة الهيئة | [online]. © 2020 [cit. 2020-10-24]. Dostupné z: <https://www.stats.gov.sa/en>

Home | The Embassy of The Kingdom of Saudi Arabia. *Home | The Embassy of The Kingdom of Saudi Arabia* [online]. 2020 [cit. 2020-10-24]. Dostupné z: <https://www.saudiembassy.net>

Home [online]. © [cit. 2020-12-30]. Dostupné z: <https://www.bp.com/content/dam/bp/business-sites/en/global/corporate/pdfs/energy-economics/statistical-review/bp-stats-review-2020-oil.pdf>

IPO Saudi Aramco - zjistěte vše o největším IPO v historii. *Broker LYNX | Investujte s výhodami* [online]. [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <https://www.lynxbroker.cz/vzdelavani/saudi-aramco/>

Írán uzavřel s mocnostmi dohodu o svém jaderném programu – ČT24 – Česká televize. *ČT24 – Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR – Česká televize* [online]. © 1996 - 2021 [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1560686-iran-uzavrel-s-mocnostmi-dohodu-o-svem-jadernem-programu>

Jamal Khashoggi: All you need to know about Saudi journalist's death - BBC News. *BBC - Homepage* [online]. Copyright © 2021 BBC. The BBC is not responsible for the content of external sites. [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-45812399>

King Abdullah Economic City: Engineering Saudi Arabia's post-oil future – ScienceDirect. *ScienceDirect.com | Science, health and medical journals, full text articles and books* [online]. © 2015 Elsevier Ltd. All rights reserved. [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S026427511500030X>

Kingdom of Saudi Arabia – Ministry of Health Portal. *Document Moved* [online]. © 2020 [cit. 2020-11-20]. Dostupné z: <https://www.moh.gov.sa/en/Pages/default.aspx>

Kolaps cen ropy ohrožuje Saúdskou Arábii. Stát zvyšuje daně, bere lidem příspěvky – Novinky.cz. *Novinky.cz – nejčtenější zprávy na českém internetu* [online]. © 2003 [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/ekonomika/clanek/kolaps-cen-ropy-ohrozuje-saudskou-arabii-stat-zvysuje-dane-bere-lidem-prispevky-40323708>

Krize v datech: Kudy vedla cesta k pádu Lehman Brothers a recesi – ČT24 – Česká televize. *ČT24 – Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR – Česká televize* [online]. © 1996-2021 [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/2586556-krize-v-datech-kudy-vedla-cesta-k-padu-lehman-brothers-a-recesi>

Kurzy.cz, AliaWeb [online]. © 2000-2021 [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/komodity/ropa/>

[Letter from Washington] | Acceptable Losses, by Andrew Cockburn | Harper's Magazine. *Harper's Magazine* | [online]. © 2021 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://harpers.org/archive/2016/09/acceptable-losses/>

Libya 'plotted to kill' Saudi Crown Prince. *Breaking News | Irish & International Headlines | The Irish Times* [online]. ©2021 [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/news/libya-plotted-to-kill-saudi-crown-prince-1.986510>

Message from HRH Prince Mohammed Bin Salman Bin Abdulaziz Al-Saud | Saudi Vision 2030. *السعودية العربية المملكة رؤية 2030* [online]. © All rights reserved to Saudi Vision 2030 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.vision2030.gov.sa/en/vision/crown-message>

OPEC: Home. *Object moved* [online]. © 2020 Organization of the Petroleum Exporting Countries [cit. 2020-10-24]. Dostupné z: https://www.opec.org/opec_web/en/

OPEC Statistics & facts. Statista. *Statista. The Statistics Portal for Market Data, Market Research and Market Studies* [online]. Dostupné z: <https://www.statista.com/topics/1830/opec>

Organization of Arab Petroleum Exporting Countries | OAPEC. *Under Construction* [online]. © 2018 OAPEC [cit. 2020-12-08]. Dostupné z: <http://www.oapecorg.org/Home>

PIF - Public Investment Fund . *Document Moved* [online]. © 2021 [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: <https://www.pif.gov.sa/en/Pages/About-PIF.aspx>

Primární nabídka Saudi Aramco překonala dosavadní rekord, vzrostla na 29,4 miliardy dolarů | iROZHLAS - spolehlivé zprávy. *iROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy* [online]. © 1997 [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/ekonomika/saudi-aramco-akcie-primarni-nabidka-rekord_2001121701_tzr

Profile: Crown Prince Mohammed bin Salman | Mohammed bin Salman News | Al Jazeera. *Breaking News, World News and Video from Al Jazeera | Today's latest from Al Jazeera* [online]. © [cit. 2021-02-07]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/features/2017/12/14/profile-crown-prince-mohammed-bin-salman>

První válka v zálivu | Polgeo. *Polgeo | Elektronická učebnice úvodu do politické geografie* [online]. Dostupné z: <https://polgeo.geogr.muni.cz/konflikty-smlouvy-a-organizace/prvni-valka-v-zalivu/>

Před pěti lety vznikla jaderná dohoda s Íránem. Dva hlavní signatáři ji už nerespektují – ČT24 – Česká televize. *ČT24 – Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR – Česká televize* [online]. © 1996-2021 [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3140444-pred-peti-lety-vznikla-jaderna-dohoda-s-iranem-dva-hlavni-signatari-ji-uz-nerespektuji>

Qatar-GCC agreement: A victory for measured diplomacy | GCC News | Al Jazeera. *Breaking News, World News and Video from Al Jazeera | Today's latest from Al Jazeera* [online]. © 2021 [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/opinions/2021/1/8/qatar-gcc-agreement-a-victory-for-measured-diplomacy>

Qatar crisis: Saudi Arabia and allies restore diplomatic ties with emirate – BBC News. *BBC – Homepage* [online]. © 2021 BBC. The BBC is not responsible for the content of external sites. [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-55538792>

Rise of Saudi Prince Shatters Decades of Royal Tradition - The New York Times. *Wayback Machine* [online]. © 2016 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20161016213234/http://www.nytimes.com/2016/10/16/world/rise-of-saudi-prince-shatters-decades-of-royal-tradition.html>

Rice University's Baker Institute [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.bakerinstitute.org/media/files/files/717a5914/CME-GulfEconReform-060116.pdf>

Rulers of Saudi Arabia (1932-Present). *Jewish Virtual Library* [online]. © 1998 [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <https://www.jewishvirtuallibrary.org/rulers-of-saudi-arabia-1932-present>

Saudi Arabia announces major legal reforms, paving the way for codified law [online]. © 2021 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://www.cnbc.com/2021/02/09/saudi-arabia-announces-legal-reforms-paving-the-way-for-codified-law.html>

Saudi Arabia detains three senior members of royal family - BBC News. *BBC – Homepage* [online]. © 2021 BBC. The BBC is not responsible for the content of external sites. [cit. 2021-02-07]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-51778781>

Saudi Arabia – Countries – Office of the Historian. *Office of the Historian* [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://history.state.gov/countries/saudi-arabia>

Saudi Arabia – The World Factbook. [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/saudi-arabia/#economy>

Saudi Arabia focuses on defence and aerospace manufacturing capacity | Saudi Arabia 2020 | Oxford Business Group. *Oxford Business Group – Economic Research & Foreign Direct Investment Analysis* [online]. ©2021 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://oxfordbusinessgroup.com/overview/system-ready-administrative-reform-and-focus-local-manufacturing-capacity>

Saudi Arabia. *Forbes* [online]. © 2021 Forbes Media LLC. All Rights Reserved [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/places/saudi-arabia/?sh=47c2d4d84e5c>

Saudi Arabia's king replaces nephew with son as heir to throne – CNN. *CNN International – Breaking News, US News, World News and Video* [online]. © [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2017/06/21/middleeast/saudi-arabia-crown-prince/index.html>

Saudi Arabia's rare criticism of Syria reveals their underlying antipathy | Saudi Arabia | The Guardian [online]. © 2021 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2011/aug/08/saudi-arabia-criticism-syria-analysis>

Saudi Crown Prince: Aramco To Sell More Shares To Public | OilPrice.com. *Crude Oil Prices Today* | *OilPrice.com* [online]. [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <https://oilprice.com/Energy/General/Saudi-Crown-Prince-Aramco-To-Sell-More-Shares-To-Public.html>

Saudi Crown Prince Mohammed bin Salman denies sending hit squad to Canada - BBC News. *BBC - Homepage* [online]. Copyright © 2021 BBC. The BBC is not responsible for the content of external sites. [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-55232926>

Saudi Crown Prince Mohammed bin Salman, power behind the throne – BBC News. *BBC – Homepage* [online]. © 2021 BBC. The BBC is not responsible for the content of external sites. [cit. 2021-02-07]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-40354415>

Saudi king replaces crown prince in cabinet reshuffle | Saudi Arabia News | Al Jazeera. *Breaking News, World News and Video from Al Jazeera | Today's latest from Al Jazeera* [online]. ©2021 [cit. 2021-02-07]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2015/4/29/saudi-king-replaces-crown-prince-in-cabinet-reshuffle>

Saudis 'gave Libya's Haftar millions of dollars before offensive' | Khalifa Haftar News | Al Jazeera. *Breaking News, World News and Video from Al Jazeera | Today's latest from Al Jazeera* [online]. ©2021 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2019/4/12/saudis-gave-libyas-haftar-millions-of-dollars-before-offensive>

Saúdové se asi nabourali do telefonu šéfa Amazonu. Pomocí zprávy od korunního prince - Aktuálně.cz. *Zprávy - Aktuálně.cz*[online]. © 1999 - 2021 [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/saudove-se-asi-nabourali-do-telefonu-sefa-amazonu-pomoci-zpr/r~4a93c8c23d0411eaac60ac1f6b220ee8/>

Saúdská Arábie: Souhrnná teritoriální informace | BusinessInfo.cz. *BusinessInfo.cz – Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. © 1997 [cit. 2020-10-24]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/saudska-arabie-souhrnna-teritorialni-informace/>

Smutné výročí v rozvrácené Sýrii. Bašár Asad je u moci dvacet let – ČT24 – Česká televize. *ČT24 – Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR – Česká televize* [online]. © 1996-2021 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3139784-smutne-vyroci-v-rozvracene-syrii-basar-asad-je-u-moci-dvacet-let>

Stop závislosti, vyhlašují Saúdové. Do čtyř let plánují režim „bez ropy“. *Forbes* [online]. © 2021 MediaRey, SE [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <https://forbes.cz/stop-zavislosti-vyhlasuji-saudove-do-ctyr-let-planuji-rezim-bez-ropy/>

Supporting diversification: Crown Prince Mohammed bin Salman bin Abdulaziz Al Saud, on the 2020 budget and priorities to achieve Saudi Vision 2030 | Egypt 2020 | Oxford Business Group. *Oxford Business Group – Economic Research & Foreign Direct Investment Analysis* [online]. © 2021 [cit. 202102-06]. Dostupné z: <https://oxfordbusinessgroup.com/viewpoint/supporting-diversification-crown-prince-mohammed-bin-salman-bin-abdulaziz-al-saud-2020-0>

Sýrie - Aktuálně.cz. *Aktuálně Aktuálně.cz* [online]. ©1999-2021 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://www.aktualne.cz/wiki/zahranici/syrie/r~i:wiki:1262/>

The Saudi Aramco IPO breaks records, but falls short of expectations. *Brookings – Quality. Independence. Impact.* [online]. ©2021 [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2019/12/11/the-saudi-aramco-ipo-breaks-records-but-falls-short-of-expectations/>

The US-Saudi relations in the Trump era | Donald Trump News | Al Jazeera. *Breaking News, World News and Video from Al Jazeera | Today's latest from Al Jazeera* [online]. © 2021 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/opinions/2017/5/19/the-us-saudi-relations-in-the-trump-era>

U.S. Relations With Saudi Arabia – United States Department of State. *U.S. Department of State – United States Department of State* [online] [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.state.gov/u-s-relations-with-saudi-arabia/>

U.S.-Saudi ties were especially close under Trump. Under Biden, that look likely to change. *Nbsnews* [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.nbcnews.com/news/world/less-privileged-personal-how-u-s-saudi-ties-may-soon-n1247439>

Vision 2030 | The Embassy of The Kingdom of Saudi Arabia. *Home | The Embassy of The Kingdom of Saudi Arabia* [online]. [cit. 2021-02-06] Dostupné z: <https://saudiembassy.net/vision-2030>

Vztahy USA a Saúdské Arábie – Asociace pro mezinárodní otázky. *AMO.cz – Asociace pro mezinárodní otázky* [online]. © 2021 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.amo.cz/vztahy-usa-a-saudske-arabie/>

What Is Saudi Aramco? *Investopedia: Sharper insight, better investing.* [online]. [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <https://www.investopedia.com/what-is-saudi-aramco-4682590>

World Bank Group – International Development, Poverty, & Sustainability. *World Bank Group – International Development, Poverty, & Sustainability* [online]. © Shutterstock [cit. 2020-10-24]. Dostupné z: <https://www.worldbank.org>

World Development Indicators (WDI) | Data Catalog. *Data Catalog* | *Data Catalog* [online]. © 2020 The World Bank Group, All Rights Reserved. [cit. 2021-12-08]. Dostupné z: <https://datacatalog.worldbank.org/dataset/world-development-indicators>

WTO | Kingdom of Saudi Arabia - Member information. *World Trade Organization – Home page - Global trade* [online]. [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/thewto_e/countries_e/saudi_arabia_e.htm

Yemen's proxy wars explained | MIT Center for International Studies. *Home* | *MIT Center for International Studies* [online]. © 2020 [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <https://cis.mit.edu/publications/analysis-opinion/2020/yemens-proxy-wars-explained>

Yemen turmoil escalates as Saudi Arabia bombs rebels | CBC News. *CBC.ca - watch, listen, and discover with Canada's Public Broadcaster* [online]. © 2021 [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <https://www.cbc.ca/news/world/yemeni-s-abed-rabbo-mansour-hadi-arrives-in-saudi-capital-1.3010698>

SEZNAM ZKRATEK

BP	British Petroleum
GCC	Rada pro spolupráci v Perském zálivu
G20	Seskupení dvaceti největších ekonomik světa
HDP	Hrubý domácí produkt
IPO	Počáteční veřejná nabídka
MMF	Mezinárodní měnový fond
OAPEC	Organizace arabských zemí vyvážejících ropu
OOP	Organizace pro osvobození Palestiny
OPEC	Organizace zemí vyvážejících ropu
OSN	Organizace spojených národů
PIF	Saúdskoarabský veřejný investiční fond
SOCAL	Standard Oil of California
USA	Spojené státy americké
USD	Americký dolar
WTO	Světová obchodní organizace

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Aneta Matzenauerová

Obor: Mezinárodní vztahy a diplomacie

Forma studia: prezenční

Název práce: Propojenost hospodářského vývoje Saúdské Arábie na ropný průmysl

Rok: 2021

Počet stran textu bez příloh: 41

Celkový počet stran příloh: 41

Počet titulů českých použitých zdrojů: 15

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 2

Počet internetových zdrojů: 66

Vedoucí práce: doc. Ing. Ilona Švihlíková, Ph.D.